

NEJVYŠŠÍ SOUD

**SBÍRKA
SOUDNÍCH
ROZHODNUTÍ
A STANOVISEK**

1-2

ROČNÍK 1993

Rozhodnutí ve věcech trestních
Rozhodnutí a stanoviska ve věcech občanskoprávních
a obchodních

str. 3-49
str. 53-88

Věcný rejstřík
k rozhodnutím ve věcech trestních

- Advokátní tarif (z hlediska § 16 odst. 1 písm. d/ vyhlášky č. 270/1990 Sb. je nutno, a to bez ohledu na dobu jeho trvání, považovat každý výsledek svědka za samostatný úkon a stejně tak i doplňující výsledky obviněného) č. 1
- Dokazování (výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nelze považovat za důkaz ve smyslu ustanovení trestního řádu, k němuž by mohl soud přihlížet při svém rozhodování. K problematice předmětu a rozsahu dokazování v přípravném řízení v souvislosti se zásadou „in dubio pro reo“). č. 13
- Dokazování (k problematice předmětu a rozsahu dokazování stran dalších důkazů po té, kdy je již zřejmé, jak je nutno ve věci rozhodnout) č. 10/I
- Obviněný (totožnost obviněného musí být spolehlivě zjištěna již v přípravném řízení. Jestliže se tak nestalo, je tento nedostatek důvodem pro vrácení věci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e/ tr. ř.) č. 9
- Odměna obhájce ustanoveného soudem (soud nepřihlíží k plnění, které obviněný, popřípadě rodinní příslušníci obviněného, poskytli ustanovenému obhájci v souvislosti s úkony obhajoby) č. 11
- Ohrožení pod vlivem návykové látky (k otázce trestnosti spolujezdce opilého řidiče) č. 4
- Podílnictví (podílník /§ 251 odst. 1 písm. a) tr. zák./ nemusí na sebe převést peníze identické s penězi, které byly získány hlavním trestným činem, jestliže jde o prospěch podílníka z hodnoty získané hlavním trestným činem. Podílnictví se nemůže dopustit spolupachatel hlavního trestného činu ani účastník na něm) č. 5
- Přechodná ustanovení zákona č. 175/1990 Sb. (k otázce nařízení výkonu podmíněně uloženého trestu odnětí svobody za čin, který od účinnosti novely trestního zákona není trestným činem) č. 7
- Regresní náhrada (rozsah regresní náhrady se posuzuje podle právní úpravy účinné v době, kdy nastala událost zakládající nárok na regresní náhradu) č. 2
- Řízení o stížnosti pro porušení zákona (vydal-li orgán činný v trestním řízení usnesení, jehož výrok je věcně správný, nemůže skutečnost, že odůvodnění usnesení není plně v souladu s ustanovením § 134 odst. 2 tr. ř., vést k jeho zrušení ke stížnosti pro porušení zákona) č. 10/II
- Spolupachatelství (o spolupachatelství na trestném činu porušování domovní svobody jde i tehdy, když jeden z pachatelů v rámci rozdělení úkolů směřujících k úspěšnému provedení činu hlídá před domem nebo bytem jiného) č. 6
- Škoda (pro výklad pojmu škoda nikoli nepatrná /§ 89 odst. 13 tr. zák./ je rozhodující výše nejnižší měsíční mzdy 2 000 Kčs nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb.) č. 3
- Vražda (k výkladu pojmu „zvlášť hrubým způsobem“ ve smyslu § 219 odst. 2 písm. b/ tr. zák.) č. 1

Rozhodnutí a stanoviska v trestních věcech

Rozhodnutí a stanoviska v trestních věcech

Č. 1

K výkladu znaku spáchání vraždy „zvlášť surovým způsobem“ ve smyslu § 219 odst. 2 písm. b) tr. zák.

Spáchání trestného činu vraždy zvlášť surovým způsobem se rozumí vražedný útok s extrémně vysokou mírou brutality, která se podstatně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu. Není však nezbytné, aby tento útok zároveň vyvolával zvýšenou trýzeň poškozeného.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 18. 11. 1991 sp.zn. 7 To 62/91)

Citovaným rozsudkem Nejvyšší soud České republiky k odvolání krajského prokurátora v Ostravě částečně zrušil rozsudek krajského soudu v Ostravě ze 16. 6. 1991 sp. zn. 2 T 11/91 ve výroku o trestu. Při nezměněném výroku o vině trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. mu uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání čtrnácti a půl roku, pro jehož výkon ho zařadil podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do třetí nápravně výchovné skupiny.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 5. 1991 č.j. 2T 11/91-303 byl obžalovaný L. B. uznán vinným jednak trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák., jednak trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. Těch se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že „v noci z 19. na 20. 10. 1990 kolem 00.30 hod. v Ostravě, Bernerově ulici poté, co jej poškozená S. P. odmítla vpustit do bytu, násilím otevřel dvojkřídlé domovní dveře, vešel do domu č. 28 a po zatlačení do dveří vnikl do bytu S. P. Když se tato žena proti jeho jednání ohradila, fyzicky ji napadl tak, že ji v obývacím pokoji povalil na válečku, zde ji oběma rukama rdousil, až spadla z válečky na podlahu, pak

na ni zaútočil nejméně dvěma noži s čepelí délky 14 a 16 cm, opakovanými řezy jí na krku způsobil několik řezných ran od týlní krajiny vlevo až po pravé ucho, zasahujících až 8 centimetrů hluboko do tkání krku, přerušujících zde cévní a nervové svazky, průdušnici, jícen a zčásti hrtanové chrupavky, dále jí zasadil nejméně 18 bodných ran do oblasti krku, pravého ramene a pravé paže, přičemž v závěru útoku ji osmkrát bodl do zad tak, že čepel pronikla do dutiny hrudní, takže poškozená především v důsledku vykrvácení z řezných ran na krku zemřela. Potom vzal obžalovaný dálkové ovládání k videopřehrávači a videokazetu v hodnotě celkem 570 Kčs, načež z bytu vyskočil oknem“. Za tyto trestné činy byl odsouzen podle § 219 odst. 2 za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třinácti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do III. nápravněvýchovné skupiny. Dále mu byla podle § 228 odst. 1 tr. řádu uložena povinnost zaplatit státu na účet Úřadu města Ostravy regresní náhradu ve výši 20 000 Kčs a na náhradě škody Z. P. a V. P. částku 10 077 Kčs. Posléze jmenovaní poškození pak byli podle § 229 odst. 2 tr. řádu odkázáni se zbytkem svého nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podali ve lhůtě uvedené v § 248 odst. 1 tr. řádu odvolání L. B., jeho matka M. B., manželka V. B. a konečně krajský prokurátor v Ostravě.

Nejvyšší soud ČR ve smyslu § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal zákonost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které mu předcházelo.

Posouzení jednání obžalovaného jako trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. b) bylo v souladu se zákonem. V podrobnostech se odkazuje na výstižnou argumentaci odůvodnění napadeného rozsudku. Námitky obžalovaného, že nebyly naplněny znaky „zvlášť surového“ způsobu spáchání činu ve smyslu ustanovení § 219 odst. 2 písm. b) tr. zák., nejsou opodstatněné. V prvé řadě je třeba uvést, že naplnění tohoto znaku není vázáno na způsob subjektivního prožívání útoku jeho obětí (to má naopak význam při zkoumání znaku „zvlášť trýznivého způsobu spáchání“), může k němu dojít i v případě, kdy oběť je již v počátku útoku v bezvědomí. Jako „zvlášť surový“ bude možno označit útok vyznačující se extrémně vysokou

intenzitou, výraznou brutalitou, provázený nezřídka užitím většího počtu nástrojů či mechanismů. Přitom bude vždy třeba přihlížet k tomu, že spáchání trestného činu vraždy v sobě nutně určité prvky surovosti obsahuje. Musí tedy jít o takovou míru surovosti, která se výrazně vymyká z rámce běžného u většiny trestných činů tohoto druhu.

V projednávaném případě obžalovaný po rdoušení poškozené v době vyhasínání jejích životních funkcí tuto napadl tak, že jí zasadil několik hlubokých řezných ran, které vedly k úplnému oddělení přední části krku poškozené. I při odhlédnutí od zasazení dalších četných bodných ran do ruky a zad poškozené soud prvního stupně zcela správně hodnotil takový způsob spáchání činu jako zvlášť surový, neboť šlo o extrémně brutální vražedný mechanismus, který tím spíše, že byl užit proti bezbranné ženě, podstatně zvyšoval stupeň nebezpečnosti tohoto trestného činu pro společnost (§ 88 tr. zák.). Na doplnění možno uvést, že z posudku o vyšetření duševního stavu obžalovaného jednoznačně vyplynulo, že tyto skutečnosti dobře registroval, a pokud byla jeho schopnost ovládnout své jednání snížena, pak pouze vlivem prosté opilosti, kterou si sám zaviněně přivodil.

Č. 2

Rozsah regresní náhrady podle zákona č. 33/1965 Sb., o regresních náhradách, ve znění novel, se posuzuje podle právní úpravy účinné v době, kdy nastala událost, která zakládá nárok na regresní náhradu, nikoli podle právního stavu účinného v době rozhodování o regresním nároku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze 6. 1. 1992 sp.zn. 4 To 62/91)

Nejvyšší soud České republiky z podnětu odvolání obžalovaného P. Š. a krajského prokurátora v Ústí nad Labem částečně zrušil rozsudek krajského soudu v Ústí nad Labem z 9. 10. 1991 sp. zn. 1 T 29/91, a to ve výroku o náhradě škody. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obžalovanému P. Š. uložil podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost zaplatit poškozenému státu, okresnímu úřadu v Liberci, náhradu škody ve výši 20 000 Kčs.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 10. 1991, sp. zn. 1 T 29/91, byl obžalovaný P. Š. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, odst. 3 tr. zák. a byl odsouzen podle § 222 odst. 3 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na šest roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Dále uložil obžalovanému povinnost zaplatit státu regresní náhradu 40 000 Kčs.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se obžalovaný dopustil uvedeného trestného činu tím, že dne 26. 2. 1991 ve svém bytě v Liberci, v Dobiášově ulici č. 886, kolem 13.00 hod., ve zlosti nad tím, že pláče, udeřil čtyřikrát otevřenou rukou do hlavy svoji dceru M. Š., nar. 6. 1. 1991, tak silně, že jí způsobil vedle krevních výronů v obličejí též krevní výron pod tvrdou plenou mozkovou, po celém obvodu mozku a na spodině lební a splývající plošné krevní výrony pod měkkými plenami mozku a na horní straně mozečku se zakrvácením dutiny lební a s masivním otokem mozku a s následkem selhání pro život důležitých mozkových center; postižená dne 2. 3. 1991 v 01.10 hodin zemřela.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání obžalovaný P. Š. a krajský prokurátor v Ústí nad Labem.

Obžalovaný podaným odvoláním namítal, že v rozsudku soudu prvního stupně je nesprávný jak výrok o vině, tak výrok o trestu.

Krajský prokurátor zaměřil své, ve prospěch obžalovaného podané odvolání, výlučně proti výroku o náhradě škody. Namítl v něm, že soud prvního stupně nesprávně uložil obžalovanému povinnost zaplatit státu jako náhradu škody regresní náhradu ve výši 40 000 Kčs, ačkoliv skutek se stal za účinnosti zákona č. 33/1965 Sb., který tento druh náhrady škody limitoval částkou 20 000 Kčs, a nikoli nyní účinného zákona ČNR č. 266/1991 Sb., který již stanoví tuto škodu ve zvýšené částce 40 000 Kčs.

Závěrem tento odvolatel navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil napadený rozsudek ve výroku o náhradě škody a uložil obžalovanému P. Š. povinnost zaplatit státu regresní náhradu pouze ve výši 20 000 Kčs.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal ve smyslu § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost

a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, zabýval se rovněž správností postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, a pokud jde o výrok o náhradě škody, uvedl:

Za škodu způsobenou trestným činem (§ 43 odst. 2 tr. ř.), resp. majetkovou škodu (§ 228 odst. 1 tr. ř.), ohledně které může poškozený vůči obviněnému uplatňovat v trestním řízení nárok na náhradu, se pokládá i regresní náhrada podle zákona č. 33/1965 Sb., o regresních náhradách, ve znění novel. Nejvyšší soud ČR zjistil, že odvolání podané krajským prokurátorem v Ústí nad Labem, napadající správnost výše přiznané regresní náhrady, je zcela důvodné. Z obsahu spisového materiálu je zřejmé, že stíhaný trestný čin se stal dne 26. 2. 1991. Dne 27. 2. 1991 bylo ve věci zahájeno trestní řízení a bylo vzneseno obvinění proti obžalovanému P. Š. Jako poškozený subjekt byl za stát vyrozuměn o škodě na životě nezletilé M. Š., nar. 6. 1. 1991, OÚNZ v Liberci. Ten se také písemným podáním ze dne 6. 6. 1991 připojil k trestnímu řízení proti obžalovanému s nárokem na zaplacení regresní náhrady ve výši 20 000 Kčs. Poté co byl dne 18. 6. 1991 vydán zákon ČNR č. 266/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 33/1965 Sb., o náhradě nákladů vznikajících státu z úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození na zdraví (o regresních náhradách), zvyšující regresní náhradu ve smyslu § 4 odst. 2 původního zákona z částky 20 000 Kčs na částku 40 000 Kčs, zvýšil poškozený svůj nárok písemným podáním ze dne 1. 10. 1991 ve shodě s citovanou právní úpravou na částku 40 000 Kčs.

Krajský soud v Ústí nad Labem, který ve věci rozhodoval dne 9. 10. 1991, nesprávně akceptoval zvýšený požadavek poškozeného, a zavázal proto obžalovaného k zaplacení náhrady škody, a to regresní náhrady státu ve výši 40 000 Kčs. Přehlédl přitom, že při stanovení náhrady škody je třeba vycházet z pravidla, že škoda se stanoví podle toho zákonného předpisu, který byl účinný v době události, jež zakládá právní důvod uplatněného nároku (§ 498 obč. zákoníku č. 40/1964 Sb., dnes § 868 obč. zák. ve znění novely č. 509/1991 Sb.). V posuzovaném případě byl trestný čin spáchán 26. 2. 1991. V době spáchání činu, který je událostí zakládající nárok na regresní náhradu, byl účinný původní zákon č. 33/1965 Sb. limitující tento druh regresní náhrady částkou 20 000 Kčs. Nebylo možno proto uložit ob-

žalovanému povinnost k náhradě větší než této částky, a pokud se tak v napadeném rozsudku stalo, byl tímto výrokem napadeného rozsudku porušen zákon. Z důvodu uvedeného v § 258 odst. 1 písm. f) tr. ř. proto odvolací soud tento výrok zrušil.

Na základě skutkového stavu, který byl jinak správně zjištěn, bylo možno ve věci ihned rozhodnout. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo proto z podnětu odvolání krajského prokurátora i z podnětu odvolání obžalovaného rozhodnuto v jeho prospěch stran náhrady škody tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozsudku.

Č. 3

Pro výklad pojmu škoda nikoli nepatrná a dalších pojmů uvedených v ustanovení § 89 odst. 14 tr. zák. je i po účinnosti nařízení vlády ČSFR č. 53/1992 Sb. rozhodující výše nejnižší měsíční mzdy 2000 Kčs stanovená v § 1 nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 15. července 1992 sp.zn. 1 To 33/92)

K stížnosti krajského prokurátora v Praze Nejvyšší soud ČR zrušil usnesení krajského soudu v Praze z 9. června 1992 sp. zn. 2 T 14/92 a tomuto soudu přikázal, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Krajský prokurátor podal na V. S. u krajského soudu v Praze obžalobu, v níž ho viní ze spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák. Tohoto trestného činu se obviněný měl dopustit osmi útoky v době od 21. září 1990 do konce července 1991 tak, že pod různými nepravdivými záminkami s vědomím, že peněžní částky nebude moci zaplatit, si půjčoval od různých osob peníze v celkové sumě 535 615 Kčs.

Krajský soud v řízení o předběžném projednání obžaloby rozhodl uspe-

sením ze dne 9. června 1992, sp.zn. 2 T 14/92. Podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. postoupil uvedenou trestní věc k projednání a rozhodnutí okresnímu soudu v Kladně s tím, že k jejímu projednání a rozhodnutí krajský soud není věcně příslušný. Současně krajský soud podle § 192 tr. ř. rozhodl tak, že obviněného ponechal ve vazbě, neboť důvody uvedené v § 67 písm. a), b), c) tr. ř. trvají.

Krajský soud v napadeném usnesení vycházel z toho, že podle § 89 odst. 14 tr. zák. se škodou velkého rozsahu rozumí dvousetpadesátinásobek nejnižší měsíční mzdy stanovené obecně závaznými právními předpisy. Za uvedený obecně závazný předpis považoval nařízení vlády ČSFR o minimální mzdě č. 53/1992 Sb., kde se minimální mzda stanoví částkou 2 200 Kčs. Dvousetpadesátinásobek této nejnižší měsíční mzdy potom činí 550 000 Kčs. Jestliže tedy obviněný způsobil škodu ve výši 535 615 Kčs, nejde o škodu velkého rozsahu ve smyslu znaku trestného činu podvodu podle § 250 odst. 4 tr. zák., nýbrž skutek obviněného by mohl být kvalifikován pouze jako tentýž trestný čin podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., za který je možno uložit trest odnětí svobody od dvou do osmi let. K projednání a k rozhodnutí o tomto trestném činu není pak podle § 17 tr. ř. příslušný krajský soud. Věc proto postoupil okresnímu soudu v Kladně jako soudu příslušnému.

Proti právě uvedenému usnesení krajského soudu podal v zákonné lhůtě stížnost krajský prokurátor v Praze. V ní uvádí, že při posuzování nejnižší měsíční mzdy stanovené obecně závazným právním předpisem měl krajský soud správně vycházet z nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb. jako ze speciálního předpisu pro účely trestního zákona. Podle tohoto předpisu je nejnižší měsíční mzda stanovena částkou 2 000 Kčs, dvousetpadesátinásobek této částky činí 500 000 Kčs; jestliže tedy obviněný způsobil škodu 535 615 Kčs, spáchal trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 4 tr. zák. s trestní sazbou od pěti do dvanácti let, k jehož projednání a rozhodnutí je podle § 17 odst. 1 tr. ř. příslušný krajský soud v Praze. Krajský prokurátor proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení krajského soudu v Praze zrušil a aby soudu I. stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Stížnost proti výroku, jímž bylo rozhodnuto o ponechání obviněného ve vazbě, podána nebyla.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal napadené usnesení i řízení, jež mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

Jak již naznačeno podstatou řešeného problému je určit, z kterého právního předpisu je třeba vycházet při posuzování nejnižší měsíční mzdy jako základu pro výpočet škody velkého rozsahu podle § 89 odst. 14 tr. zák. Krajský soud argumentuje tím, že po vydání zák. č. 175/1990 Sb., který citované pravidlo § 89 odst. 14 tr. zák. do trestního zákona zavedl, bylo vydáno nařízení vlády ČSFR č. 258/1990 Sb., které stanovilo nejnižší měsíční mzdu pro účely trestního zákona na částku 1 600 Kčs. Toto vládní nařízení bylo vydáno proto, aby se novela trestního zákona č. 175/1990 Sb. v praxi mohla vůbec aplikovat. To plynulo též ze současné účinnosti uvedeného vládního nařízení a zákona č. 175/1990 Sb., stanovené u obou předpisů na 1. červenec 1990. Dne 25. března 1991 nabylo účinnosti nařízení vlády ČSFR č. 99/1991 Sb. o stanovení minimální mzdy, které v § 2 stanovilo minimální mzdu pro pracovníky odměňované podle mzdových tarifů na částku 2 000 Kčs. Za stavu, kdy vedle sebe existovaly dva právní předpisy upravující minimální mzdu, bylo nutné vycházet z úpravy pozdější, která byla pro pachatele příznivější a vystihovala i záměr zákonodárce upravit v ust. § 89 odst. 14 zák. jednotlivá kritéria pro vyjádření výše škody v závislosti na vývoji mezd a míře inflace. V této souvislosti se krajský soud rovněž odvolává na judikaturu Nejvyššího soudu ČR z uvedené doby.

Potud jsou úvahy krajského soudu správné, pochybení je však v tom, že zmíněnou zásadu o platnosti pozdějšího právního předpisu krajský soud mechanicky aplikuje i na další, později vydaná vládní nařízení č. 464/1991 Sb. a č. 53/1992 Sb. S účinností od 29. 11. 1991 platí nařízení vlády ČSFR č. 464/1991 Sb. o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona, které v ust. § 1 stanoví, že pro účely trestního zákona se za nejnižší měsíční mzdu považuje částka 2 000 Kčs. Tento předpis byl vydán v době, kdy platilo již zmíněné vládní nařízení č. 99/1991 Sb. určující, ovšem pro účely pracovních právních, minimální mzdu pro pracovníky odměňované podle mzdových tarifů na stejnou částku, tedy na 2 000 Kčs. Již z toho je možno odvodit, že pokud by měl pro oblast pracovních právních i pro účely trestního zákona platit stejný režim pro určení pojmu nejnižší měsíční mzda, bylo by vydání vládního nařízení č. 464/1991 Sb. nadbytečné. V této souvislosti se

ukazuje, že použití pojmu nejnižší měsíční mzda pro účely trestního zákona (tedy ve vl. nař. č. 258/1990 Sb. a č. 464/1991 Sb.) oproti pojmu minimální mzda (užitého v předpisech pro oblast pracovních právních, tedy ve vl. nař. č. 99/1991 Sb. a 53/1992 Sb.) není legislativní nepřesností, ale záměrem odlišit též terminologicky předpisy pro obě oblasti.

Názoru zaujatému v usnesení krajského soudu dále odporuje, že nařízením vlády č. 464/1991 Sb. obsahuje též ust. § 2, v němž stanoví, že se zrušuje předchozí nařízení vlády ČSFR č. 258/1990 Sb. o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona. Z této derogační klauzule, jak na to též správně upozorňuje stěžovatel, vyplývá, že nový předpis vl. nař. č. 464/1991 Sb. ruší pouze předchozí předpis týkající se nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona a nedotýká se nijak vl. nař. č. 99/1991 Sb. o minimální mzdě pro účely pracovních právních, jak by tomu mělo být, pokud by záměrem vl. nař. č. 464/1991 Sb. bylo upravovat jednotně pojem nejnižší měsíční mzdy pro obě právní oblasti. Obdobně nejnovější vl. nař. č. 53/1992 Sb. o minimální mzdě v ust. § 7 zrušuje pouze vl. nař. č. 99/1991 Sb. o stanovení minimální mzdy, nikoliv předchozí vl. nař. č. 464/1991 Sb. o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona.

Z těchto úvah proto vyplývá, že při určení škody velkého rozsahu podle § 89 odst. 14 tr. zák. je v současné době nutno vycházet z nařízení vlády č. 464/1991 Sb., které nejnižší měsíční mzdu pro účely trestního zákona stanoví na částku 2 000 Kčs, nikoli z vl. nař. č. 53/1992 Sb., o minimální mzdě, stanovící tuto mzdu na 2 200 Kčs. Předpis č. 464/1991 Sb. je speciálním předpisem pro oblast trestního práva, na který se odvolává zák. č. 175/1990 Sb., a vl. nař. č. 53/1992 Sb. pro oblast trestního práva v tomto případě použít nelze. Proto škodou velkého rozsahu ve smyslu ust. § 89 odst. 14 tr. zák. je škoda ve výši 500 000 Kčs a čin obviněného, který je stíhán pro způsobení škody ve výši 535 615 Kčs, po formální stránce naplňuje znaky trestného činu podvodu též podle § 250 odst. 4 tr. zák., k jehož projednání a rozhodnutí je příslušný krajský soud v Praze. Z těchto důvodů Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení krajského soudu v Praze ze dne 9. června 1992 sp.zn. 2 T 14/92 podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a krajskému soudu v Praze přikázal, aby o věci znovu

jednal a rozhodl. Zároveň Nejvyšší soud České republiky zjistil, že důvody vazby obviněného V. S. podle § 67 písm. a), b), c) tr. ř. i nadále trvají.

Č. 4

Jestliže spolujezdec nejen akceptoval nabídku opilého řidiče, aby s ním jel, ale také sám určil trasu jízdy, jde o psychickou pomoc formou utvrzování pachatele v rozhodnutí spáchat trestný čin podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Pouhá společná jízda s takovým řidičem není trestná.*

Takovému pomocníkovi však nelze uložit trest zákazu činnosti – řízení motorových vozidel, neboť se trestného činu nedopustil v souvislosti s touto činností (§ 49 odst. 1 tr. zák.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 30. září 1992 sp.zn. 4 Tz 27/91)

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor České republiky, Nejvyšší soud České republiky zrušil v rozsudku okresního soudu v Mostě z 23. prosince 1981 sp.zn. 5 T 509/81 výrok o trestu zákazu činnosti.

Z odůvodnění:

Obviněný F. H. byl rozsudkem okresního soudu v Mostě z 23. prosince 1981 sp.zn. 5 T 509/81 uznán vinným trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák. a pomocí k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Za to mu byl uložen trest nápravného opatření v trvání deseti měsíců s patnáctiprocentní srážkou z odměny za práci a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu dvou roků. Kromě toho tímto rozsudkem okresní soud v Mostě rozhodl o vině a trestu obviněného

* Redakční poznámka: Současné znění § 201 tr. zák. předpokládá alternativně pro trestnost pachatele další podmínky, o jejichž splnění by pomocník musel rovněž vědět, pokud zákon u nich vyžaduje úmyslné zavinění.

J. Š. Rozsudek ohledně obou obviněných nabyl právní moci dnem jeho vyhlášení.

Proti rozsudku podal generální prokurátor České republiky ve prospěch obviněného F. H. stížnost pro porušení zákona. V ní okresnímu soudu vytkl nesprávnost skutkových i právních závěrů v souvislosti jak s výrokem o vině, tak ve vztahu k uloženému trestu zákazu činnosti. Proto generální prokurátor ČR navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že napadeným rozsudkem byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř., § 49 odst. 1 tr. zák. a § 120 odst. 3 tr. ř. v neprospěch obviněného F. H., aby napadený rozsudek zrušil a současně zrušil i všechna další rozhodnutí ohledně tohoto obviněného, na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a aby dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1, 2 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, pokud se týkají obviněného F. H., jakož i řízení, jež této jeho části předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Za podklad odsuzujícího výroku vzal okresní soud zjištění, že 12. září 1981 v odpoledních hodinách v Bečově, okres Most, J. Š. se svévolně, po požití většího množství různých alkoholických nápojů, zmocnil traktoru Státního statku Bílina zn. Zetor 4011, SPZ MO 13-30, se kterým odvezl do Mostu obviněného F. H., jež pak později odvázel zpět do Bečova, přičemž v Mostě-Sedlci jim bylo hlídkou VB zabráněno v další jízdě; přitom obviněný F. H. věděl, že J. Š. nemá k této jízdě povolení a že pil alkohol.

Uvedená skutková zjištění nejsou zcela úplná, neboť jen částečně vyjadřují podstatu jednání, jehož se obviněný F. H. dopustil v souvislosti s jízdou traktorem, který po předchozí konzumaci alkoholických nápojů řídil J. Š., a to bez povolení organizace, již vozidlo náleželo. V důsledku tohoto pochybení je pak ve výroku napadeného rozsudku zjištěný skutek popsán tak, že jeho jednotlivé části nedostatečně odpovídají jednotlivým znakům trestných činů, jimiž obviněný F. H. byl uznán vinným, což se především vztahuje k právnímu závěru o vině pomocí k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. Výsledkům provedeného dokazování však odpovídá, že pomoc, kterou ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c)

tr. zák. obviněný F. H. ke spáchání trestného činu opilství poskytl, nespočívala v pouhé vědomosti o tom, že J. Š. před řízením motorového vozidla požil alkohol, jak tomu nasvědčuje výše uvedeným způsobem formulovaný výrok, ale ve zcela jiném jednání.

V hlavním líčení bylo spolehlivě prokázáno, že J. Š. se trestného činu opilství podle § 201 tr. zák. dopustil v přítomnosti obviněného F. H. při řízení traktoru svého zaměstnavatele z Bečova, okr. Most, do Mostu a zpět. Jednalo se o jízdu z místa, kde bezprostředně předtím oba společně konzumovali alkoholické nápoje, do bydliště obviněného F. H., odkud se po krátké přestávce vraceli zpět. Výlučným důvodem této jízdy byla potřeba obviněného F. H. „doma se převléci“, aby se v Bečově, okres Most, mohl zúčastnit oslavy svátku příbuzné J. Š. Zároveň bylo zjištěno, že oba obvinění se dříve neznali, k jejich vůbec prvnímu vzájemnému kontaktu došlo v restauraci, kde se těsně před jízdou s traktorem po zmíněné trase uvedli do podnapilého stavu.

Podle § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je, kdo úmyslně poskytl jinému pomoc k spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, radou, utvrzováním v předsevzetí, slibem přispět po trestném činu (pomocník). Pomocí se tudíž rozumí podpora pachatele, k níž došlo před jeho činem nebo v průběhu jeho páčání. Zákon tedy nevyžaduje uzavření výslovné dohody s pachatelem trestného činu ani jeho vědomí o pomoci, neboť z příkladného výpočtu způsobů pomoci vyplývá, že pomoc ve smyslu § 10 odst. 1 písm. c) tr. zák. lze poskytnout i bez dohody s pachatelem a bez jeho vědomí.

Jak je patrné z důkazů provedených v hlavním líčení, značná podnapilost obou obviněných v době páčání stíhaného činu neumožňovala provést přesnou rekonstrukci jejich vzájemného rozhovoru, který bezprostředně předcházel jízdě traktorem z Bečova, okres Most, do Mostu a zpět. Důvodně proto okresní soud neuvažoval o tom, že obviněný F. H. vyvolal u J. Š. rozhodnutí spáchat trestný čin opilství podle § 201 tr. zák., což by odpovídalo právnímu závěru o návodu ve smyslu § 10 odst. 1 písm. b) tr. zák. Avšak tato neúplnost zjištění, kterou v hlavním líčení nebylo možno odstranit žádným jiným důkazem, neboť rozhovoru nebyl přítomen nikdo

jiný, u obviněného F. H. nezpochybňuje správnost posouzení věci jako pomoci k trestnému činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák. V této souvislosti je třeba poukázat na výsledky provedeného dokazování, z nichž spolehlivě vyplývá, že obviněný F. H. věděl, že J. Š. bezprostředně před zmíněnou jízdou konzumoval větší množství alkoholických nápojů, protože s ním delší dobu seděl u jednoho stolu v restauraci a viděl tedy, že vypil několik piv a pil též rum. Jestliže za těchto okolností obviněný F. H. nejen akceptoval nabídku opilého řidiče, aby se jako spolujezdec s ním zúčastnil jízdy traktorem, ale současně sám také určil trasu této jízdy do místa svého bydliště, kterou J. Š. jinak ani znát nemohl, neboť šlo o první setkání předtím navzájem neznámých osob, je důvodně v tomto jednání spatřována psychická pomoc formou utvrzování v předsevzetí pachatele spáchat trestný čin, což popis skutku ve výrokové části rozsudku vyjadřuje.

Nejvyšší soud České republiky dále nesdílí názor stížnosti pro porušení zákona, že obviněný F. H. byl nedůvodně uznán vinným trestným činem neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák., neboť se jedná o výrok, jímž okresní soud vyjádřil správné zjištění o vědomé účasti tohoto obviněného na neoprávněném přechodném užívání traktoru Státního statku Bílina, čehož se dopustil J. Š. Podkladem tohoto zjištění jsou výpovědi obou pachatelů stíhané trestné činnosti, z nichž spolehlivě vyplývá, že ještě před započítím uvažované jízdy obviněný F. H. znal všechny podstatné okolnosti, za kterých se J. Š. zmocnil traktoru svého zaměstnavatele v úmyslu ho neoprávněně přechodně užívat.

Právní závěr, že obviněný F. H. spáchal uvedeným jednáním trestný čin neoprávněného užívání cizího motorového vozidla podle § 209a odst. 2 tr. zák., je tedy správný.

Správný a zákonu odpovídající byl v napadeném rozsudku shledán výrok o trestu nápravného opatření v trvání deseti měsíců s patnáctiprocentní srazkou z odměny za práci. Tímto druhem trestu a jeho výměrou okresní soud dostatečně ve prospěch obviněného vyjádřil, že trest ukládal za trestné činy s nižším stupněm nebezpečnosti pro společnost, přičemž i předchozí způsob života obviněného, přesto, že se v poměrně nedávné minulosti dopustil skutku, který též vykazoval znaky pomoci k trestnému

činu opilství podle § 10 odst. 1 písm. c), § 201 tr. zák., odůvodňoval předpoklad, že ke splnění účelu trestu není třeba uložit trest odnětí svobody.

V rozsudku okresního soudu však není v souladu se zákonem výrok o uložení trestu zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všeho druhu na dobu dvou roků. K jeho odůvodnění se v napadeném rozsudku toliko konstatuje, že jeho uložení zamezí obviněnému opakování trestné činnosti. Již z této argumentace je zřejmé, že při ukládání tohoto druhu trestu okresní soud nerespektoval důsledně ustanovení § 49 odst. 1 tr. zák., které mimo jiné vyžaduje, aby se pachatel trestného činu dopustil v souvislosti s činností, na niž se trest zákazu činnosti vztahuje. V posuzovaném případě se obviněný F. H. nedopustil trestné činnosti v přímé souvislosti s řízením motorového vozidla. Nepřicházelo proto uložení tohoto druhu trestu v úvahu pro nedostatek podmínek uvedených v § 49 odst. 1 tr. zák.

Z uvedeného tak vyplývá, že napadeným rozsudkem uložený trest zákazu činnosti je v rozporu s ustanovením § 49 odst. 1 tr. zák. Uložení tohoto trestu bez splnění zákonných podmínek je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 23 odst. 1 tr. zák.) a neodpovídá obecným zásadám pro ukládání trestu stanoveným v § 31 odst. 1 tr. zák.

Č. 5

Jsou-li věci, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou ve smyslu § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. peníze, nemusí podílník na sebe převést peníze (bankovky) identické s penězi, které byly získány hlavním trestným činem, jestliže je splněn požadavek, že jde o prospěch podílníka z majetku získaného hlavním trestným činem.

Trestného činu podílnictví se nemůže dopustit ten, kdo se podílel jako spolupachatel nebo účastník na trestném činu, jímž byla získána věc, kterou na sebe převedl.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 27. 3. 1992 sp.zn. 7 Tz 31/92)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČR

Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek krajského soudu v Ostravě z 27. 9. 1991 sp.zn. 5 To 331/91 a rozsudek okresního soudu ve Vsetíně z 29. 8. 1991 sp.zn. 4 T 242/91. Okresnímu soudu ve Vsetíně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem okresního soudu ve Vsetíně z 29. 8. 1991 sp.zn. 4 T 242/91 byli obvinění L. T. a mladistvý I. K. uznáni vinnými, obviněný L. T. trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. a obviněný mladistvý I. K. trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzeni obviněný L. T. podle § 234 odst. 1 tr. zák. k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na tři roky, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny, a obviněný mladistvý I. K. podle § 251 odst. 1, § 79 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na pět měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu stanovenou podle § 82 odst. 1 tr. zák. na jeden rok.

Podkladem odsuzujícího výroku bylo zjištění, že obvinění L. T. a mladistvý I. K. dne 11. 5. 1991 kolem 03,00 hodin ve Vsetíně na nádraží ČSD ve vestibulu po předchozí domluvě oba zastavili procházejícího ing. M. R., obviněný L. T. pod pohrůžkou ukopnutí hlavy po něm požadoval peníze, a když ing. M. R. z obavy vytáhl z kapsy jen drobné mince, vybral mu z kapsy bankovku v hodnotě 500 Kčs a přihlížejícímu obviněnému mladistvému I. K. z této částky dal 100 Kčs, přičemž oba obvinění použili peníze pro svou potřebu.

Krajský soud v Ostravě z podnětu odvolání obviněného L. T. rozsudkem z 27. 9. 1991 sp.zn. 5 To 331/91 podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil rozsudek okresního soudu ohledně obviněného L. T. a podle § 261 tr. ř. zrušil rozsudek okresního soudu i ohledně obviněného mladistvého I. K. Dále krajský soud podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obviněného mladistvého I. K. obžaloby pro trestný čin podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. a věc obviněného L. T. podle § 257 písm. a) tr. ř. postoupil Městskému úřadu ve Vsetíně k projednání a rozhodnutí jako přestupek

podle § 50 zák. ČNR č. 200/1990 Sb. (v rozsudku krajského soudu je nepřesně uvedeno zák. č. 200/1991 Sb.).

Generální prokurátor ČR podal 5. 3. 1992, tedy v šestiměsíční lhůtě od právní moci (§ 272 tr. ř.), v neprospěch obviněných L. T. a mladistvého I. K. proti rozsudku krajského soudu stížnost pro porušení zákona, v níž namítl vadné právní posouzení věci krajským soudem. Za nesprávný označil právní názor krajského soudu, že jednání obviněného L. T. nevykazovalo znaky trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., neboť k odnětí peněz poškozenému došlo s určitým delším časovým odstupem od předcházející pohrůžky ukopnutí hlavy a vlastní odnětí peněz již nemělo souvislost s touto pohrůžkou. K tomu generální prokurátor ČR uvedl, že trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. obviněný L. T. dokonil již pronesením pohrůžky ukopnutí hlavy vůči poškozenému v úmyslu zmocnit se jeho peněz a že z hlediska dokonání tohoto trestného činu nebylo podstatné, zda vůbec a kdy se obviněný peněz skutečně zmocnil. V návaznosti na to generální prokurátor ČR namítl, že jednání obviněného mladistvého I. K. nebylo beztrestné a že vykazovalo znaky trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. V závěru stížnosti pro porušení zákona generální prokurátor ČR navrhl, aby Nejvyšší soud ČR vyslovil vytykané porušení zákona, ke kterému ve prospěch obou obviněných došlo rozsudkem krajského soudu, aby zrušil rozsudek krajského soudu a aby dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. spáchá ten, kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Ze znění citovaného ustanovení vyplývá, že trestný čin je dokonán již užitím násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí proti jinému, jestliže toto jednání pachatele je vedeno úmyslem zmocnit se cizí věci. To znamená, že podmínkou dokonání trestného činu loupeže není, že pachatel se cizí věci skutečně zmocní. Okolnost, že pachatel v souvislosti s násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí také skutečně úmysl zmocnit se cizí věci a takové věci se skutečně zmocní, znamená pouze

tzv. dokončení trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., který však byl již předtím dokonán (srov. např. č. 37/70, 1/80 Sb. rozh. tr.).

V posuzovaném případě se měl obviněný L. T. podle obžaloby dopustit trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. tím, že na poškozeném ing. M. R. požadoval peníze pod pohrůžkou ukopnutí hlavy. Okresní soud i krajský soud vycházely z toho, že uvedená pohrůžka byla prokázána, a tento svůj závěr opíraly o svědeckou výpověď poškozeného. Na podkladě této výpovědi považovaly oba soudy za vyvrácenou obhajobu obviněného L. T. i obhajobu obviněného mladistvého I. K., kteří od počátku shodně popírali uvedenou výhrůžku, v žádném stadiu trestního stíhání tuto výhrůžku nedoznali a tvrdili, že poškozený byl pouze vyzván, aby dal peníze na víno. Přitom samotné odnětí peněz poškozenému z kapsy obviněného doznali. Věrohodnost výpovědi poškozeného ing. M. R. oba soudy dovozovaly z nepřímých důkazů, které byly v souladu s výpovědí poškozeného, např. z obsahu oznámení o trestném činu, ze svědecké výpovědi policisty, který toto oznámení poškozeného přijal, atd. Významným důkazem o tom, jak probíhala posuzovaná událost mezi obviněnými na straně jedné a poškozeným na straně druhé, byla výpověď svědka M. Š.

Tuto výpověď však okresní soud ani krajský soud náležitě nehodnotil a okresní soud v odůvodnění svého rozsudku v rozporu s jejím obsahem uvedl, že svědek M. Š. podrobně hovor mezi obviněnými a poškozeným nesledoval. Jak je patrné z protokolu o hlavním líčení, svědek M. Š. naopak velmi podrobně popsal obsah hovoru mezi obviněnými a poškozeným a výslovně uvedl, že neslyšel žádné výhrůžky ublížení na zdraví, zbití nebo ukopnutí hlavy; k tomu svědek dodal, že si je tím jist na sto procent. Tato výpověď svědka M. Š., který v kritické době na nádraží ČSD ve Vsetíně patřil ke společnosti poškozeného ing. M. R., zpochybňuje skutkové zjištění okresního soudu a krajského soudu o výhrůžkách obviněného L. T. S touto výpovědí se okresní soud ani krajský soud nevypořádal a v podstatě nijak ji nehodnotil. Zjištění ohledně výhrůžek obviněného L. T. je tedy založeno na neúplném a nedostatečném hodnocení důkazů. Pokud oba soudy za této situace rozhodly na podkladě zjištění, že obviněný L. T. vyhrožoval poškozenému ukopnutím hlavy, porušily zákon v ne-

prospěch obviněných, a to v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutečného stavu věci a při hodnocení důkazů.

Pro posouzení jednání obviněného mladistvého I. K. je významné především zjištění okresního soudu, že útoku proti poškozenému ing. M. R. předcházela dohoda obou obviněných, že půjdou na nádraží ČSD ve Vsetíně, kde někoho oberou o peníze. Toto zjištění však je neúplné ve vztahu k otázce, zda uvedená dohoda obviněných zahrnovala i takový způsob opatření peněz, který odpovídal znakům trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Jestliže by totiž bylo zjištěno, že podle dohody obou obviněných mělo jít o získání peněz za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, nemohlo by být převzetí peněz obviněným mladistvým I. K. kvalifikováno jen jako trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák., nýbrž jako spolupachatelství trestného činu loupeže podle § 9 odst. 2, § 234 odst. 1 tr. zák. (to však za předpokladu, že by odnětí peněz poškozenému bylo součástí trestného činu loupeže a že by netvořilo jiný, samostatný skutek). Trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. se dopustí mimo jiné ten, kdo na sebe převede věc, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. O naplnění zákonného znaku „trestný čin spáchaný jinou osobou“ může jít jen tehdy, jestliže ten, kdo na sebe věc převede, se žádným způsobem – zejména ne jako spolupachatel podle § 9 odst. 2 tr. zák. nebo jako účastník podle § 10 odst. 1 tr. zák. – nepodílel na spáchání trestného činu, jímž byla věc získána (srov. např. č. 36/66, 50/72 Sb. rozh. tr.). Okresní soud ani krajský soud se jednáním obviněného mladistvého I. K. z tohoto hlediska nezabývaly a neorientovaly dokazování a hodnocení důkazů na zjištění rozhodných okolností.

Jednání obviněného mladistvého I. K. spočívalo v tom, že od obviněného L. T. převzal 100 Kčs jako díl z částky 500 Kčs, kterou obviněný L. T. vzal poškozenému. Pokud by po náležitém zjištění rozhodných okolností byl odůvodněn závěr, že částka 500 Kčs byla získána trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. spáchaným jen obviněným L. T. (tj. bez jakékoli účasti obviněného mladistvého I. K., např. ve smyslu § 9 odst. 2 nebo § 10 odst. 1 tr. zák.), nebránilo by posouzení jednání obviněného mladistvého I. K. jako trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1

písm. a) tr. zák. to, že obviněný mladistvý I. K. převzal bankovku, která nebyla fyzicky totožná s bankovkou, kterou obviněný L. T. vzal poškozenému. Vzhledem k ekonomické funkci peněz jako všeobecného ekvivalentu není vyloučeno, aby zákonný znak „věc, která byla získána trestným činem“ ve smyslu § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl naplněn i tehdy, jestliže podílník na sebe převede peníze, které jako bankovky (mince) nejsou fyzicky totožné s těmi, které byly získány hlavním trestným činem, jestliže jinak je z okolností případu zřejmé, že jde o prospěch podílníka z hodnoty získané hlavním trestným činem.

Z toho, co bylo uvedeno v předchozích částech tohoto rozsudku Nejvyššího soudu ČR, je patrné, že okresní soud i krajský soud ve věci rozhodly, aniž úplně zjistily skutečný stav věci a aniž náležitě hodnotily všechny důkazy.

Proto Nejvyšší soud ČR vyslovil zjištěné porušení zákona, zrušil napadený rozsudek krajského soudu i rozsudek okresního soudu a zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou rozsudků pozbyla podkladu. V dalším Nejvyšší soud ČR přikázal okresnímu soudu ve Vsetíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Č. 6

O spolupachatelství na trestném činu porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. může jít i tehdy, jestliže jeden z obviněných po dohodě s ostatními společníky se osobně neúčastní na vniknutí do domu nebo bytu jiného, ale v rámci rozdělení úkolů směřujících k úspěšnému provedení bytové krádeže hlídá před domem nebo bytem jiného, do něhož neoprávněně vniknou ostatní společníci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 31. 1. 1992 sp.zn. 1 To 64/91)

K odvolání krajského prokurátora v Praze a odvolání obžalovaných I. R., S. P., J. K., S. Z. a I. T. proti rozsudku krajského soudu v Praze ze 4. 10. 1991 sp. zn. 3 T 24/91 Nejvyšší soud ČR napadený rozsudek částečně zrušil ohledně některých obžalovaných a znovu rozhodl mimo jiné tak,

prospěch obviněných, a to v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř., která upravují postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutečného stavu věci a při hodnocení důkazů.

Pro posouzení jednání obviněného mladistvého I. K. je významné především zjištění okresního soudu, že útoku proti poškozenému ing. M. R. předcházela dohoda obou obviněných, že půjdou na nádraží ČSD ve Vsetíně, kde někoho oberou o peníze. Toto zjištění však je neúplné ve vztahu k otázce, zda uvedená dohoda obviněných zahrnovala i takový způsob opatření peněz, který odpovídal znakům trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. Jestliže by totiž bylo zjištěno, že podle dohody obou obviněných mělo jít o získání peněz za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, nemohlo by být převzetí peněz obviněným mladistvým I. K. kvalifikováno jen jako trestný čin podílnictví podle § 251 tr. zák., nýbrž jako spolupachatelství trestného činu loupeže podle § 9 odst. 2, § 234 odst. 1 tr. zák. (to však za předpokladu, že by odnětí peněz poškozenému bylo součástí trestného činu loupeže a že by netvořilo jiný, samostatný skutek). Trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. se dopustí mimo jiné ten, kdo na sebe převede věc, která byla získána trestným činem spáchaným jinou osobou. O naplnění zákonného znaku „trestný čin spáchaný jinou osobou“ může jít jen tehdy, jestliže ten, kdo na sebe věc převede, se žádným způsobem – zejména ne jako spolupachatel podle § 9 odst. 2 tr. zák. nebo jako účastník podle § 10 odst. 1 tr. zák. – nepodílel na spáchání trestného činu, jímž byla věc získána (srov. např. č. 36/66, 50/72 Sb. rozh. tr.). Okresní soud ani krajský soud se jednáním obviněného mladistvého I. K. z tohoto hlediska nezabývaly a neorientovaly dokazování a hodnocení důkazů na zjištění rozhodných okolností.

Jednání obviněného mladistvého I. K. spočívalo v tom, že od obviněného L. T. převzal 100 Kčs jako díl z částky 500 Kčs, kterou obviněný L. T. vzal poškozenému. Pokud by po náležitém zjištění rozhodných okolností byl odůvodněn závěr, že částka 500 Kčs byla získána trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák. spáchaným jen obviněným L. T. (tj. bez jakékoli účasti obviněného mladistvého I. K., např. ve smyslu § 9 odst. 2 nebo § 10 odst. 1 tr. zák.), nebránilo by posouzení jednání obviněného mladistvého I. K. jako trestného činu podílnictví podle § 251 odst. 1

písm. a) tr. zák. to, že obviněný mladistvý I. K. převzal bankovku, která nebyla fyzicky totožná s bankovkou, kterou obviněný L. T. vzal poškozenému. Vzhledem k ekonomické funkci peněz jako všeobecného ekvivalentu není vyloučeno, aby zákonný znak „věc, která byla získána trestným činem“ ve smyslu § 251 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl naplněn i tehdy, jestliže podílník na sebe převede peníze, které jako bankovky (mince) nejsou fyzicky totožné s těmi, které byly získány hlavním trestným činem, jestliže jinak je z okolností případu zřejmé, že jde o prospěch podílníka z hodnoty získané hlavním trestným činem.

Z toho, co bylo uvedeno v předchozích částech tohoto rozsudku Nejvyššího soudu ČR, je patrné, že okresní soud i krajský soud ve věci rozhodly, aniž úplně zjistily skutečný stav věci a aniž náležitě hodnotily všechny důkazy.

Proto Nejvyšší soud ČR vyslovil zjištěné porušení zákona, zrušil napadený rozsudek krajského soudu i rozsudek okresního soudu a zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která zrušením obou rozsudků pozbyla podkladu. V dalším Nejvyšší soud ČR přikázal okresnímu soudu ve Vsetíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Č. 6

O spolupachatelství na trestném činu porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák. může jít i tehdy, jestliže jeden z obviněných po dohodě s ostatními společníky se osobně neúčastní na vniknutí do domu nebo bytu jiného, ale v rámci rozdělení úkolů směřujících k úspěšnému provedení bytové krádeže hlídá před domem nebo bytem jiného, do něhož neoprávněně vniknou ostatní společníci.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 31. 1. 1992 sp.zn. 1 To 64/91)

K odvolání krajského prokurátora v Praze a odvolání obžalovaných I. R., S. P., J. K., S. Z. a I. T. proti rozsudku krajského soudu v Praze ze 4. 10. 1991 sp. zn. 3 T 24/91 Nejvyšší soud ČR napadený rozsudek částečně zrušil ohledně některých obžalovaných a znovu rozhodl mimo jiné tak,

že obžalovaného I. R. a J. K. uznal vinnými trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 3 tr. zák. ve znění zákona č. 175/1990 Sb.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Praze rozsudkem ze 4. 10. 1991 sp. zn. 3 T 24/91 rozhodl mimo jiné tak, že uznal obžalovaného I. R. vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 3, 4 písm. c) tr. zák. (ve znění zák. č. 175/1990 Sb.) a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 a zčásti i podle § 238 odst. 2 a podle § 238 odst. 3 tr. zák. Obžalovaného J. K. uznal krajský soud vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 3, 4 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb.

Podkladem odsuzujícího rozsudku bylo zjištění, že se obžalovaní ve skupinách s jinými obžalovanými i samostatně v několika případech vloupali do cizích bytů, prodejen a výrobního závodu a způsobili škodu na cizím majetku jednak odcizením věcí, jednak poškozením cizí věci.

Proti rozsudku podali odvolání krajský prokurátor v Praze a obžalovaní I. R. a J. K.

Krajský prokurátor v odvolání mimo jiné namítal, že obžalovaný J. K. nebyl uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 tr. zák., ačkoli i tento obžalovaný se podílel na jednání, jehož podstatou bylo neoprávněné vniknutí do cizích bytů. Podle krajského prokurátora měl být obžalovaný I. R. uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody v širším rozsahu, než se stalo napadeným rozsudkem.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 254 odst. 1, 2 tr. ř. zákonnost a důvodnost všech výroků rozsudku, proti nimž mohl každý z odvolatelů podat odvolání, i správnost postupu řízení, které předcházelo rozsudku.

K právnímu posouzení zjištěných skutků jako trestného činu porušování domovní svobody uvedl:

Jednání pachatele, který v souvislosti s odcizením věcí zároveň neoprávněně vnikne do domu nebo do bytu jiného, naplňuje v jednočinném souběhu s trestným činem krádeže podle § 247 tr. zák. též znaky trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. ve znění zák.

č. 175/1990 Sb. Jde-li o společné jednání více spolupachatelů ve smyslu § 9 odst. 2 tr. zák., naplňuje znaky trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. po formální stránce jednání i těch spolupachatelů, kteří sami osobně fyzicky nebyli přítomni v domě nebo v bytě poškozeného a kteří v rámci rozdělení úkolů mezi jednotlivé spolupachatele zajišťovali zdárné provedení útoku proti cizímu domu nebo bytu tím, že hlídali před příslušným objektem, aby ostatní spolupachatelé mohli nerušeně uskutečnit společný úmysl vniknout do cizího domu nebo bytu, a dále zajišťovali odvoz odcizených věcí, o které se později všichni dělili. U každého ze spolupachatelů je třeba ohledně každého ze sbíhajících se trestných činů uvážit, zda je dán potřebný stupeň nebezpečnosti činu pro společnost jako materiální podmínka trestnosti podle § 3 odst. 1 tr. zák. V této spojitosti může mít podle okolností určitý význam i skutečnost, že někteří ze spolupachatelů do cizího domu nebo bytu fyzicky nevnikli, ale v posuzovaném případě krajský soud tuto okolnost zjevně přecenil, když obžalovaného J. K. vůbec neuznal vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. a když do rozsahu tohoto trestného činu spáchaného obžalovaným I. R. nezahrnul též jednání tohoto obžalovaného při útoku proti rekreačnímu domku poškozených manželů P. v osadě Malá Skalice v obci Zbraslavice, okr. Kutná Hora. Neoprávněné vniknutí do bytu poškozených manželů S. v Kutné Hoře a neoprávněné vniknutí do rekreačního domku poškozených manželů P. v osadě Malá Skalice v obci Zbraslavice, okr. Kutná Hora, tvořilo vždy jeden celek s odcizením věcí v bytě, resp. v rekreačním domku a bylo součástí jednotného záměru též obžalovaných I. R. a J. K. Neoprávněné vniknutí do bytu a do rekreačního domku bylo neoddelitelnou součástí jednání směřujícího k odcizení věcí. Tím, že obžalovaní I. R. a J. K. hlídali v prostoru před objekty, do nichž jejich spolupachatelé fyzicky vnikli a v nichž vzali příslušné věci, zajišťovali zdárné provedení akce jako celku, tedy nejen odcizení věcí, ale i neoprávněné vniknutí do domu nebo do bytu jiného. Stupeň společenské nebezpečnosti jako materiální podmínka trestnosti ve vztahu k trestnému činu porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. proto není u obžalovaných I. R. a J. K. nijak výrazněji

nižší, než jak je tomu ve vztahu k trestnému činu krádeže podle § 247 tr. zák. Proto obžalovaný J. K. měl být uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1 tr. zák. ve znění zák. č. 175/1990 Sb. v souvislosti s jednáním proti bytu poškozených manželů S. a proti rekreačnímu domku poškozených manželů P. a obžalovaný I. R. měl být uvedeným trestným činem uznán vinným, i pokud jde o jeho jednání proti rekreačnímu domku poškozených manželů P.

Č. 7

Jestliže byl uložen podmíněný trest odnětí svobody před účinností zákona č. 175/1990 Sb. za čin, který není trestným činem, nelze vzhledem k čl. II odst. 3 tohoto zákona rozhodnout podle § 60 odst. 1 tr. zák., že se tento trest vykoná, a to bez ohledu na skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly závěr, že se obviněný ve zkušební době neosvědčil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 31. července 1992 sp.zn. 6 Tz 106/92)

K stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor České republiky, zrušil Nejvyšší soud České republiky usnesení okresního soudu v Blansku z 24. února 1992 sp.zn. 5 T 49/90.

Z odůvodnění:

Usnesením okresního soudu v Blansku z 24. 2. 1992 č.j. 5 T 49/90-49 byl podle § 60 odst. 1 tr. zák., § 330 odst. 1 tr. ř. nařízen výkon trestu odnětí svobody v trvání 5 měsíců, který byl uložen rozsudkem okresního soudu v Blansku ze 4. 6. 1990 č.j. 5 T 49/90-36 za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. a jehož výkon byl tímto rozsudkem podmíněně odložen na zkušební dobu 1 roku. Podle § 60 odst. 5, § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. byl obviněný L. S. pro výkon trestu odnětí svobody zařazen do II. nápravně výchovné skupiny. Podkladem tohoto rozhodnutí byl závěr okresního soudu, že obviněný L. S. se

ve zkušební době neosvědčil, protože ve zkušební době byl ve věci okresního soudu v Blansku sp.zn. 1 T 70/91 pravomocně odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 tr. zák.

Usnesení nabylo právní moci 10. 3. 1992.

Generální prokurátor ČR podal 9. 7. 1992 proti usnesení okresního soudu stížnost pro porušení zákona. Tento mimořádný opravný prostředek podal generální prokurátor ČR ve prospěch obviněného L. S. Namítl porušení zákona v ustanovení článku II odst. 3 zákona č. 175/1990 Sb. Navrhl, aby Nejvyšší soud ČR vyslovil toto porušení zákona, ke kterému došlo v neprospěch obviněného, a aby zrušil napadené usnesení.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Podmíněný trest odnětí svobody byl obviněnému L. S. uložen rozsudkem okresního soudu v Blansku ze 4. 6. 1990 č.j. 5 T 49/90-36 za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb. spáchaný neplněním podmínek ochranného dohledu. Uvedený rozsudek nabyt právní moci 22. 6. 1990, tedy před účinností zákona č. 175/1990 Sb. Zákonem č. 175/1990 Sb. byl mimo jiné zrušen zákon č. 150/1969 Sb. o přečinech (ve znění pozdějších zákonů). Jednání, které až do účinnosti zákona č. 175/1990 Sb. zakládalo skutkovou podstatu přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 7 písm. c) zák. č. 150/1969 Sb., nadále již nebylo trestné, a to ani jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 tr. zák. (ve znění zák. č. 175/1990 Sb.).

Z toho bylo nutno vyvodit důsledek uvedený v článku II odst. 3 zákona č. 175/1990 Sb. Podle tohoto ustanovení se nevykoná trest odnětí svobody uložený před účinností zákona č. 175/1990 Sb. za čin, který není trestným činem. To znamená, že ani nebylo možno podle § 60 odst. 1 tr. zák. rozhodnout, že se vykoná trest odnětí svobody, jehož výkon byl podmíněně odložen, a to bez ohledu na skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly závěr, že obviněný se ve zkušební době neosvědčil. Protože výkon trestu odnětí svobody byl podle článku II odst. 3 zákona č. 175/1990 Sb. vyloučen, nepřicházelo ani v úvahu, aby okresní soud vydal rozhodnutí, že podle § 60 odst. 1 tr. zák. se trest vykoná.

Tím, že okresní soud napadeným usnesením rozhodl, že se trest vykoná, porušil zákon v ustanovení článku II odst. 3 zákona č. 175/1990 Sb. v neprospěch obviněného L. S.

Č. 8

Výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nemůže soud použít jako důkaz při rozhodování trestní věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 25. 3. 1992 sp.zn. 6 To 12/92)

Ke stížnosti krajského prokurátora v Brně proti usnesení krajského soudu v Brně z 11. 2. 1992 sp.zn. 1 T 1/92 Nejvyšší soud České republiky rozhodl tak, že napadené usnesení částečně zrušil ve výroku o vrácení věci prokurátorovi k došetření, a soudu prvního stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Krajský prokurátor v Brně podal dne 7. 1. 1992 u krajského soudu v Brně obžalobu na J. R. pro skutek, kterým se měl dopustit trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, 2 písm. e), f) tr. zák., a to jako zvlášť nebezpečný recidivista podle § 41 odst. 1 tr. zák., pro další skutek, jímž se měl dopustit trestných činů krádeže podle § 247 odst. 1, 3, 4 písm. b), c) tr. zák. a poškození cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. a konečně pro třetí skutek, kterým se měl dopustit trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. Nejzávažnější trestnou činnost měl spáchat podle obžaloby tak, že dne 17. 12. 1990 kolem 01.00 hod. v Řícmanicích, okres Brno-venkov, poté, co byl po vloupání do prodejny Maso – uzeniny SD Konzum Brno přistižen policejní hlídkou, ve snaze vyhnout se zadržení v úmyslu usmrtit vystřelil z neoprávněně držení revolveru zn. Grand na des. Z. F., nar. 23. 5. 1971, který se v souladu se zákonným

opatřením Federálního shromáždění č. 207/1990 Sb. jako voják základní služby podílel na zabezpečování úkolů při ochraně veřejného pořádku, a způsobil mu závažné střelné poranění hrudníku, na jehož následky poškozený kolem 01.30 hodin zemřel; tohoto jednání se obžalovaný dopustil přesto, že byl rozsudkem městského soudu v Brně sp.zn. 11 T 80/78 ve spojení s usnesením krajského soudu v Brně sp.zn. 6 To 264/78 uznán vinným mimo jiné dvěma trestnými činy rozkrádání podle § 132 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák. a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 10 roků, který vykonal dne 24. 7. 1989.

Krajský soud v Brně předběžně projednal podanou obžalobu v neveřejném zasedání dne 11. 2. 1992 a usnesením č.j. 1 T 1/92-955 rozhodl tak, že podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. se věc vrací prokurátorovi k došetření; podle § 192 tr. ř. se obžalovaný ponechává ve vazbě z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b), c) tr. ř. Výrok o vrácení věci odůvodnil tím, že podle jeho mínění nebyla věc dosud řádně objasněna, a to v části týkající se nejzávažnější trestné činnosti ad 1) žalobního návrhu, zejména nebyla spolehlivě prověřena nová verze obhajoby obžalovaného, podle které je pachatelem předmětné trestné činnosti F. P. Za tím účelem považuje soud prvního stupně za nezbytné vyslechnout jako svědka J. Š., který by se měl vyjádřit k tomu, zda F. P. v minulosti pořizoval nákresy speciálních prostředků k otevírání dózických zámků, případně takové nákresy přímo předložit, aby mohly být porovnány s obdobnými prostředky zajištěnými v rámci trestního stíhání obžalovaného, resp. zjistit autora takových náčrtů, přiložit ke spisu videozáznam zachycující postup provádění tzv. pachových zkoušek, připojit osobní spis obžalovaného vedený Správou SNV v Praze, zachycující průběh výkonu jeho předchozích trestů odnětí svobody, a zjistit, zda nebyl kázeňsky trestán pro přechovávání speciálních prostředků k otevírání zámků, doplněním ohledání rodinného domku v Řícmanicích za přítomnosti obžalovaného prověřit jeho tvrzení o skrytí v garáži, kde měl mít F. P. ukrytou pistoli, konečně žádá o připojení výsledků vyšetření obžalovaného na tzv. detektoru lži, kterému měl být podroben. Teprve po tomto doplnění dokazování bude podle názoru obsaženého v napadeném usnesení možno rozhodnout o tom, zda podat obžalobu na obžalovaného J. R. pro shora zmíněný skutek.

Proti tomuto usnesení podal krajský prokurátor v Brně ihned po jeho vyhlášení stížnost. V jejím odůvodnění zpochybňuje věrohodnost potencionální výpovědi svědka J. Š. s tím, že tento svědek byl obviněným kontaktován z vazby prostřednictvím necenzurované korespondence se zámerem vytvořit si podmínky pro uplatnění nové obhajoby a protažení trvání řízení s cílem dosáhnout tak propuštění z vazby. Pokud jde o požadovaný videozáznam, nic nebrání tomu, aby byl ke spisu připojen, stejně jako záznam vyšetření na tzv. detektoru lži, bude-li to soud požadovat. Poukazuje však přitom na to, že v dosavadní soudní praxi nebyl takový záznam považován za důkaz podle trestního řádu. Opatřit tzv. osobní spis obviněného se do podání obžaloby nepodařilo, měl by být údajně uložen u Správy SNV ČR v Praze, kde by si jej soud mohl vyžádat. Poslední požadavek opakovaného ohledání garáže příslušející k rodinnému domku obviněného v Řícmanicích za jeho účasti, při níž by označil místo, kde podle jeho tvrzení ukryl pistole F. P., považuje za nadbytečný, když obviněný jako spolumajitel domku zná velmi dobře poměry na místě samém a když navíc existence skryše byla dodatečným ohledáním potvrzena. Navrhoval proto, aby napadené usnesení o vrácení věci prokurátorovi bylo podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. řádu zrušeno a věc vrácena soudu prvního stupně, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud České republiky v souladu s § 147 odst. 1, 2 tr. řádu přezkoumal usnesení v napadené části (tj. ohledně výroku o vrácení věci prokurátorovi k došetření) včetně řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

Podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. řádu může soud vrátit věc prokurátorovi k došetření, je-li toho třeba k odstranění vad přípravného řízení nebo k náležitému objasnění věci. Důvodem vrácení tedy může být buď porušení těch předpisů upravujících průběh přípravného řízení, které jsou zárukou správnosti provedení přípravného řízení, nebo skutečnost, že věc nebyla objasněna ze všech hledisek, která soud potřebuje pro své rozhodnutí. Podle stávající soudní praxe (srov. např. III/64 Sb. rozh. tr.) není důvodem k vrácení věci jakákoliv mezera v objasněnosti věci, zejména jde-li o nedostatky, které nejsou na překážku závěru o důvodnosti obžaloby, resp. lze

je bez problémů odstranit v řízení před soudem prostředky, kterými soud disponuje.

K požadavku krajského soudu v Brně na opatření výsledků vyšetření obžalovaného na tzv. detektoru lži, uvedeném v odůvodnění napadeného usnesení o vrácení věci prokurátorovi k došetření, nejvyšší soud uvedl:

Výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nelze použít v trestním řízení jako důkaz. Soud prvního stupně sice poukazuje na ustanovení § 89 odst. 2 tr. ř., podle něhož za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci. Toto ustanovení však neplatí bez výhrad, nehledě k tomu, že směřuje pojem důkaz a důkazní prostředek. Trestní řád totiž v některých dalších ustanoveních, jež jsou ve vztahu k citovanému ustanovení ustanoveními speciálními, stanoví, že některé úkony nelze jako důkaz použít (viz § 158 odst. 3, § 211 odst. 2–4 tr. ř.), resp. pro zjištění některých skutečností připouští jen určité důkazní prostředky a tuto proceduru přesně vymezuje – viz ustanovení hlavy páté tr. ř. Podstatou vyšetření na tzv. detektoru lži je výslech obviněného ke skutečnostem, které se více či méně týkají trestného činu. V trestním řízení lze však použít jen ty poznatky, které obviněný poskytl v souladu s ustanovením § 91 a násl. tr. řádu, což v případě vyšetření na tzv. detektoru lži splněno není.

Procesním důsledkem závěru, že výsledek vyšetření na tzv. detektoru lži nelze považovat za důkaz podle trestního řádu, je okolnost, že k takovému výsledku vyšetření nemůže soud přihlížet při svém rozhodování. Proto požadavek krajského soudu v Brně na připojení výsledků vyšetření obžalovaného na tzv. detektoru lži učiněný v předběžném projednání obžaloby není důvodný.

Č. 9

Totožnost obviněného musí být, pokud je to možné, spolehlivě zjištěna již v přípravném řízení. Pokud v přípravném řízení nebyly ke zjištění osobních údajů obviněného vyčerpány všechny dostupné prostředky, je tento nedostatek důvodem pro vrácení věci k došetření podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 8. dubna 1992 sp.zn. 11 Tz 8/92)

K stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti České republiky Nejvyšší soud České republiky zrušil usnesení městského soudu v Praze z 29. ledna 1992 sp. zn. 8 To 29/92 a sám zamítl stížnosti obvodního prokurátora pro Prahu 5 a obviněných Z. K. a M. O. podané proti usnesení obvodního soudu pro Prahu 5 z 16. prosince 1991 sp. zn. 2 T 145/91.

Z odůvodnění:

Usnesením obvodního soudu pro Prahu 5 ze 16. prosince 1991 sp. zn. 2 T 145/91 bylo rozhodnuto podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., že se věc obviněných Z. K. a M. O. vrací prokurátorovi k došetření, a současně bylo rozhodnuto, že se oba obvinění i nadále ponechávají ve vazbě. Důvodem postupu podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. bylo v podstatě to, že podle obvodního soudu pro Prahu 5 nebyla řádným způsobem ověřena totožnost obviněného Z. K., neboť byl zadržen bez osobních dokladů a údaje, které o své osobě uvedl, nebyly potvrzeny. Posléze poukázal soud prvního stupně na to, že není řádně objasněna výše způsobené škody, neboť mezi shromážděnými důkazy v tomto směru jsou rozpory. Ve vztahu k dalšímu trvání vazby potom dovodil obvodní soud pro Prahu 5, že v případě obviněných, kteří nemají trvalé bydliště na území ČSFR, jsou bez dokladů a bez finančních prostředků, je důvodná obava, že by se trestnímu stíhání vyhýbali, resp. že by pokračovali v trestné činnosti. Shledal tedy, že u obou obviněných jsou dány důvody vazby ve smyslu § 67 písm. a), c) tr. ř.

Z podnětu stížnosti obvodního prokurátora v Praze 5, podané proti výroku o vrácení věci k došetření, a z podnětu stížností obou obviněných, podaných do výroku o dalším trvání vazby, rozhodoval ve věci městský soud v Praze. Usnesením z 29. ledna 1992 sp. zn. 8 To 29/92 zrušil podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadené usnesení a soudu prvního stupně uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Své rozhodnutí odůvodnil v podstatě tím, že si potřebné a požadované úkony může provést soud prvního stupně sám, přičemž se současně ztotožnil s jeho závěrem, že důvody vazby u obou obviněných trvají i nadále.

Proti tomuto usnesení městského soudu v Praze podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch i ve prospěch obou obviněných stížnost pro porušení zákona. V tomto mimořádném opravném prostředku vytkl městskému soudu v Praze, že jednak v podstatě potvrdil výrok o ponechání obou obviněných ve vazbě a přitom nerozhodl o jejich stížnostech, které proti dalšímu trvání vazby podali. Dále vytkl napadenému usnesení, že obsahuje nesprávný názor ohledně přesnější identifikace obviněných. Podle stížnosti pro porušení zákona je třeba vždy zjistit totožnost obviněného již před prvním výsledkem, což by se v případě cizích státních příslušníků mělo dít na podkladě jejich pasu. Nemají-li obvinění tento cestovní doklad při sobě, jako v tomto případě, je povinností orgánů přípravného řízení ověřit jejich totožnost např. dotazem u příslušného úřadu v místě uváděného bydliště, a to ještě před podáním obžaloby. Pokud takový úkon v přípravném řízení nebyl učiněn a nebyl řádně ztotožněn subjekt žalované trestné činnosti, je to potom, podle ministra spravedlnosti, důvodem pro postup podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve znění novely č. 558/1991 Sb., a tedy vrácení věci prokurátorovi k došetření. Ze všech těchto důvodů proto v závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti České republiky navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že napadeným usnesením městského soudu v Praze byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 písm. a), § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. ve prospěch i v neprospěch obou obviněných, aby bylo napadené usnesení zrušeno a dále bylo postupováno podle § 270 tr. ř. nebo § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal v rozsahu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl ve prospěch i v neprospěch obou obviněných porušen.

Z ustanovení § 92 odst. 1 tr. ř. vyplývá, že totožnost obviněného je třeba zjistit před prvním výsledkem stejně jako další skutečnosti týkající se jeho osoby, rodinných, majetkových poměrů apod. Tyto skutečnosti se zjišťují zpravidla z občanského průkazu nebo průkazu podobného druhu, jedná-li se např. o cizí státní příslušníky, tak z jejich pasu. Obvinění Z. K. a M. O. byli zadrženi bezprostředně poté, co byli svědky a příslušníky policejní

hlídky identifikování jako pachatelé vloupání do prodejny kožešin. Žádný z obviněných u sebe neměl osobní doklady a oba uvedli, že doklady byly v automobilu, který se ale nepodařilo nalézt. Oba uvedli ke svým osobám údaje, a to jméno a příjmení, národnost, bydliště a posléze i jména rodičů. Tyto údaje byly orgány policie ověřovány prostřednictvím velvyslanectví Polské republiky, přičemž vyšlo najevo, že pouze ohledně obviněného M. O. bylo potvrzeno vydání cestovního pasu osobě tohoto jména, příjmení a bydliště. Ohledně obviněného Z. K. tyto údaje nebyly potvrzeny, resp. osobě tohoto jména a bydliště cestovní pas vydán nebyl. Z hlediska zjištění totožnosti tedy lze říci, že ohledně obviněného Z. K. je jeho totožnost ověřena toliko jeho údaji, které nebyly jinak prověřeny, a ohledně druhého obviněného byla totožnost ověřena zprávou, že byl vydán cestovní pas na jméno a další údaje týkající se takovéto osoby. Z obsahu zprávy, která je založena ve spise, však nelze žádným způsobem spolehlivě zjistit, zda obvinění, kteří byli zadrženi a proti nimž je vedeno trestní stíhání, jsou skutečně těmi, jejichž jména uvedli. Tyto skutečnosti totiž nebyly zjištěny způsobem, který by umožnil jejich ověření soudem a přezkoumání z hlediska jejich věrohodnosti v rámci hodnocení důkazů. Přitom řádné objasnění a zjištění totožnosti obviněných je důležité i z hlediska posuzování jejich osob, např. při ukládání trestu, zda jde o osoby již na našem území trestané apod.

V tomto směru považuje Nejvyšší soud České republiky postup orgánů přípravného řízení při zjišťování totožnosti obviněných za nedostatečný, který není navíc v souladu s právními předpisy upravujícími tuto oblast vztahů. Právní vztahy mezi ČSFR a Polskou republikou jsou upraveny mezistátní smlouvou, která byla uveřejněna v Sbírce zákonů pod číslem 42/1989 Sb. Tato smlouva upravuje jednak obecně vzájemné vztahy a způsob styků mezi orgány obou států, dále zvlášť způsob styku ve věcech trestních včetně možnosti vydání k trestnímu stíhání, převzetí trestního stíhání až po výpisy z rejstříku trestů. Orgány obou států mohou požadovat právní pomoc, jejíž rozsah je příkladmo uveden v ustanovení článku 5, s tím, že v článku následujícím je uveden obsah a forma dožádání o právní pomoc.

Orgány přípravného řízení zjevně nepostupovaly v souladu s touto smlouvou, a např. pokud byla vyžadována zpráva od velvyslanectví Polské

republiky, není žádost o podání zprávy založena ve spise a nelze tak přezkoumat, zda bylo postupováno v souladu s uvedenou smlouvou. Nejvyšší soud České republiky proto v tomto směru poukazuje na to, že vyžádaná zpráva je zjevně nedostatečná, neboť z jejího obsahu nelze dovodit, zda obvinění, a to ani M. O. jsou skutečně osobami těchto jmen. Dotaz na zjištění totožnosti měl být zjevně směřován na orgány, které by mohly, např. podle fotografie obviněných nebo jejich popisu způsobem, který by je spolehlivě popsal (tj. váha, výška, barva očí a vlasů, zvláštní znamení apod.), potvrdit nebo vyloučit, zda se o tyto osoby jedná. Takové informace by mohly poskytnout buďto orgány policejní, resp. milice, orgány pasové služby, případně orgány vojvodského úřadu podle místa uváděného bydliště. Bez takového prověření totožnosti osob obviněných, z něhož by bylo patrné, že se vztahuje skutečně k jejich osobám, nelze mít za to, že by byly splněny podmínky § 92 odst. 1 tr. ř.

Požadavek obvodního soudu pro Prahu 5 v tomto směru vznesený na orgány přípravného řízení je proto zcela správný, neboť jde o objasnění důležitých skutečností ve vztahu k totožnosti obou obviněných. Přenášet tuto povinnost na soud nelze, protože jde o podstatnou otázku, která měla být spolehlivě objasněna již v přípravném řízení. Pokud by došetření v tomto směru z jakýchkoliv důvodů nepřineslo spolehlivé ověření totožnosti obviněných, bude nutné je v obžalobě popsat i za pomoci obvyklých kriminalistických údajů (např. postava, tvar obličeje, barva očí, vlasů, zvláštní znamení apod.), tedy tak, aby byli dostatečně identifikováni a bylo jisté, které osoby jsou trestně stíhány.

Městský soud v Praze pochybil, pokud vyšel z názoru, že takové úkony může provést soud prvního stupně, neboť jde o spolehlivé zjištění totožnosti obviněného tak, aby nemohl být případně zaměněn s jiným, a tato jistota musí být již od počátku trestního stíhání. Dále městský soud v Praze dostatečně nesplnil svoji přezkumnou povinnost uloženou mu ustanovením § 147 odst. 1 tr. ř. a nezabýval se podrobněji postupem orgánů přípravného řízení, jimž měl vytknout postup, který je v rozporu se shora uvedenou mezistátní smlouvou o právní pomoci. Dále městský soud v Praze pochybil, pokud zrušil napadené usnesení v celém rozsahu, ačkoliv z odůvodnění jeho rozhodnutí je patrné, že se s výrokem o dalším trvání

vazby u obou obviněných ztotožnil. Nerozhodl tak o podaných opravných prostředcích obou obviněných a zrušil i oddělitelnou část usnesení, kterou považoval za správnou. Protože i jinak správný výrok o vrácení věci prokurátorovi zrušil, porušil dále zákon v ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) odst. 3 tr. ř. Na rozdíl od stížnosti pro porušení zákona považuje Nejvyšší soud České republiky za porušená ta ustanovení zákona, která byla v napadeném rozhodnutí nesprávně použita. Tímto svým postupem porušil městský soud v Praze zákon v uvedených ustanoveních, a to ve prospěch i v neprospěch obou obviněných. S ohledem na tato pochybení, která Nejvyšší soud České republiky vyslovil, zrušil napadené usnesení městského soudu v Praze. Při novém rozhodování se potom řídil ustanovením § 271 odst. 1 tr. ř. za dodržení podmínek uvedených ustanovení § 272 tr. ř. a sám ve věci rozhodl tak, že všechny podané stížnosti zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodné.

Stížnost obvodního prokurátora pro Prahu 5 zamítl z důvodů, které vyplývají z předchozích částí tohoto rozsudku s tím, že bude třeba doplnit dokazování v naznačených směrech způsobem rovněž shora uvedeným. Teprve po spolehlivém potvrzení totožnosti obou obviněných tak, aby byla vyloučena jejich záměna za jiné osoby, může být ve věci podána obžaloba. S ohledem na procesní ekonomii vyžadají orgány přípravného řízení i doplňující zprávu od poškozené organizace ohledně výše uplatňovaného nároku na náhradu škody s ohledem na různé číselné údaje ve vyčíslení škody a v připojených dokladech ve vztahu k částkám za opravu zabezpečovacího zařízení.

Dále nejvyšší soud České republiky zamítl jako nedůvodné stížnosti obou obviněných směřující do výroku o jejich ponechání ve vazbě. Shodně s obvodním soudem pro Prahu 5 dospěl k závěru, že je důvodná obava, že by se vyhýbali trestnímu stíhání, neboť nemají na území ČSFR trvalý pobyt, územím našeho státu pouze přejíždějí za prací do Rakouské republiky a zjevně by se zdržovali na neznámých místech. Protože jsou oba obvinění bez dokladů a bez jakýchkoliv finančních prostředků, je také důvodná obava, že by mohli v trestné činnosti po svém propuštění pokračovat. Trvají proto i nadále důvody vazby uvedené v § 67 písm. a), c) tr. ř.

Tímto rozsudkem tedy Nejvyšší soud České republiky z podnětu stíž-

nosti pro porušení zákona potvrdil usnesení obvodního soudu pro Prahu 5 ze 16. prosince 1991 sp.zn. 2 T 145/91, jímž se věc podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. (platného do 31. 12. 1991) vrací prokurátorovi k došetření a oba obvinění se ponechávají ve vazbě.

Č. 10

I. Jestliže již je zřejmé, jak je nutno ve věci rozhodnout, nelze provádět další důkazy, byť by měly vztah k projednávané věci, neboť by se zbytečně oddalovalo její včasné rozhodnutí.

II. Vydal-li orgán činný v trestním řízení usnesení, jehož výrok je věcně správný, nemůže skutečnost, že odůvodnění usnesení není plně v souladu s ustanovením § 134 odst. 2 tr. ř., vést k jeho zrušení ke stížnosti pro porušení zákona.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 14. listopadu 1991 sp.zn. 3 Tz 62/91)

Nejvyšší soud České republiky zamítl podle § 268 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor České republiky.

Z odůvodnění:

Usnesením vyšetřovatele okresní správy SNB, oddělení vyšetřování VB Plzeň-sever, z 3. 11. 1990 ČVS:VV-420/90 bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání ve věci pokusu trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit v té době neznámý pachatel tím, že „dne 3. 11. 1990 mezi 20.00 až 20.30 hod. napadl S. Č. ve vchodě domu č. 380 ul. U stadionu v obci Zbůch, okr. Plzeň-sever; držel ji za ústa a odtáhl do sklepa domu, kde jí vysvlékl kalhoty a kalhotky, sám se obnažil a snažil se na ní vykonat soulož. Když se mu poškozená ubránila a z domu utekla, pronásledoval ji před dům, kde ji znovu povalil a snažil se opět na ní vykonat soulož, ke které pravděpodobně nedošlo, a pachatel z místa činu utekl po příchodu občanů“.

Usnesením téhož vyšetřovatele z 5. 11. 1990 ČVS:VV-420/90 bylo P. B. podle § 163 odst. 1 tr. ř. vzneseno obvinění pro tento skutek, v němž vyšetřovatel spatřoval trestný čin omezování osobní svobody podle § 231 odst. 1 tr. zák. Toto rozhodnutí vyšetřovatele bylo však usnesením okresního prokurátora Plzeň-sever z 8. 11. 1990 sp.zn. Pv 693/90 podle § 174 odst. 2 písm. e) tr. ř. zrušeno. Vyšetřovatel tedy vydal 27. 11. 1990 nové usnesení sp.zn. ČVS:VV-420/90, v němž P. B. vznesl pro tento skutek obvinění z dokonání trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák.

Po skončení vyšetřování a předložení spisů prokurátorovi se závěrečnou zprávou (§ 166 odst. 7 tr. ř.) rozhodl okresní prokurátor Plzeň-sever v této věci usnesením z 27. 5. 1991 sp.zn. Pv 693/90 tak, že trestní stíhání obviněného P. B. pro tento skutek podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastavil. Stížnost poškozené S. Č. proti tomuto usnesení byla usnesením krajského prokurátora v Plzni z 5. 6. 1991 sp.zn. 1 KPt 210/91 podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítnuta jako podaná osobou neoprávněnou. Citované usnesení okresního prokurátora Plzeň-sever tedy nabylo 4. června 1991 právní moci.

Ve lhůtě uvedené v § 272 tr. ř. podal generální prokurátor České republiky proti tomuto pravomocnému usnesení okresního prokurátora Plzeň-sever stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného P. B.

Namítl, že v dosavadním řízení nebyl řádně zjištěn skutkový stav, když jednak nebyly odstraněny nejasnosti a rozpory mezi jednotlivými důkazy provedením dalších, v úvahu přicházejících důkazů, jednak v hodnocení těch důkazů, jež byly v přípravném řízení provedeny. Okresní prokurátor Plzeň-sever se nezabýval skutečností, že postupně učiněné výpovědi obviněného P. B. jsou navzájem značně odlišné a v rozporu s ostatními provedenými důkazy i logikou věci. Opakovaná svědecká výpověď poškozené S. Č. naopak do všech podrobností nedoznala změn a odpovídá zjištěním, která byla učiněna z kriminalistických expertiz, medicínských důkazů, ohledání místa činu i svědeckých výpovědí L. V., K. V. a manželů S. E. a J. E. Nebylo ovšem spolehlivě zjištěno množství a druh alkoholu, který poškozená kritického večera požila. Podle stěžovatelova názoru měla být k této okolnosti vyslechnuta řada svědků, s nimiž

poškozená v té době přišla do styku. Doplněna měla být rovněž svědecká výpověď poškozené i svědků V. M. a R. L. Gynekologické potíže poškozené měly být zadokumentovány lékařskou zprávou. O její osobě měly být vyžádány zprávy a její věrohodnost měla být ověřena i znaleckým posudkem z oboru psychologie. Konečně měla být provedena též rekonstrukce stíhané události.

Generální prokurátor České republiky proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením okresního prokurátora Plzeň-sever byl porušen zákon v ustanovení § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Napadené usnesení navrhl podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušit a dále postupovat podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal ve smyslu § 267 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon porušen nebyl.

Nejvyšší soud České republiky se neztotožňuje s názorem zastávaným ve stížnosti pro porušení zákona, že v přípravném řízení nebyly provedeny všechny důkazy relevantní pro zjištění skutečného stavu věci, a že provedené důkazy byly v napadeném usnesení okresního prokurátora Plzeň-sever zhodnoceny nesprávně. Okresní prokurátor Plzeň-sever vykonával v této věci velmi aktivně a důsledně dozor nad zachováním zákonosti v přípravném řízení, o čemž svědčí mj. i to, že svými opatřeními z 25. 2. 1991 a z 24. 4. 1991 opakovaně vrátil věc vyšetřovateli k doplnění [§ 174 odst. 1, 2 písm. d) tr. ř.]. Veškeré provedené důkazy pak v napadeném usnesení logicky správně a přesvědčivě zhodnotil, když dospěl k závěru, že sice prokazují, že mezi obviněným P. B. a poškozenou S. Č. došlo v kritické době k souloži, ovšem nelze spolehlivě prokázat, že by se tak stalo za použití násilí ze strany obviněného, který by násilím překonával jednoznačně projevený odpor poškozené.

Jedním z klíčových důkazů je v této věci (podobně jako v převážné většině věcí této povahy) svědecká výpověď poškozené S. Č. Generální prokurátor České republiky se však mylně domnívá, že tato výpověď „do všech podrobností nedoznala změn“. První svědecká výpověď, kterou poškozená S. Č. učinila před vyšetřovatelem 4. 11. 1990, je značně útržko-

vitá a nejasná, když poškozená v ní mj. uvedla, že neví, jak ji obviněný ve sklepě svlékl, nevysvětluje, jak se bránila, „není schopna vysvětlit, jak to provedl“, „co se dělo dál, doopravdy neví“ a stejně tak neví, proč nekřičela, když běžela před obviněným do sklepení chodbou a poté před domem. Naproti tomu ve výpovědi, kterou učinila před vyšetřovatelem o den později, již uvedla, že jak ve sklepě, tak před domem „křičela, přeskakoval jí hlas, ale nikdo ji neslyšel“. Dále vypověděla, že poté, co ji obviněný ve sklepě utrl knoflík od kalhot, „najednou zjistila, že má kalhotky i s punčocháči a kalhotkami dole“. Zásadní změnu představuje závěr této její druhé výpovědi, v němž uvedla, že není pravda, že by k pohlavnímu styku mezi ní a obviněným došlo již ve sklepni chodbě domu, ale došlo k němu až před domem u klepadel; pokud 4. 11. 1990 vypovídala jinak, bylo tomu tak proto, že byla v šoku.

Z uvedeného je zřejmé, že tento klíčový důkaz je vnitřně rozporný, nejistý a v některých směrech i nelogický (poškozená neví, jak ji obviněný ve sklepě svlékl, neví, proč v domě a před domem nekřičela, resp. křičela, ale sousedé z trojdomu o mnoha bytovkách ji počátkem listopadu o půl osmé večer neslyšeli, apod.).

Značně rozporná je i svědecká výpověď otce poškozené J. E. Ten ve své první výpovědi uvedl, že když k poškozené plačící u klepadla přišel „a ptal se jí, co se jí stalo, ona něco odpověděla, ale co nevím“. Poté „R. Č. asi dceru odvedla, na to usuzuji z toho, že přišla za mnou k tomu autu...“ Naproti tomu ve své další výpovědi tento svědek uvedl, že poškozená mu u klepadla na jeho otázku odpověděla, že „on ji znásilnil, ale že ho nezná“. Dále vypověděl, že „v tu dobu byla u poškozené svědkyně R. Č., která ji držela v podpaží, podpírala a poté vedla od klepadla k bytovce“.

Rovněž výtky generálního prokurátora, že nebyl zjištěn stupeň ovlivnění poškozené alkoholem, a jeho požadavek na opatření celé řady svědeckých výpovědí o této okolnosti jsou nedůvodné. Generální prokurátor totiž přehlédl, že poškozené byla ještě kritické noci o 0.35 hod. odebrána krev ke zkoušce na alkohol a stupeň jejího ovlivnění byl pak stanoven nejen metodou plynové chromatografie, nýbrž i zpětným propočtem k době činu a posudkem znalkyně z oboru soudního lékařství MUDr. E. Č. Jestliže tedy byl stupeň ovlivnění poškozené alkoholem takto přesně a odborně

stanoven, bylo by zcela nadbytečné a popř. i zavádějící, aby k němu byli vyslýcháni svědci, kteří kritického večera přišli s poškozenou do styku.

Pokud jde o ostatní navrhované důkazy, je třeba zdůraznit, že předmět dokazování a rozsah dokazování má své hranice. Dokazovat je třeba jen okolnosti důležité pro trestní řízení; dokazování těch, které nejsou pro věc významné, by nevedlo k objasnění podstaty věci a oddalovalo by vydání včasného meritorního rozhodnutí (§ 2 odst. 4, 5, § 89 odst. 1 tr. ř.). Všechny důkazy, které jsou relevantní pro zjištění skutečného stavu věci, byly již v přípravném řízení, v němž byl za téměř šest měsíců opatřen rozsáhlý důkazní materiál, provedeny. Že některé důkazy trpí určitými rozporů, je skutečností dalším dokazováním již neovlivnitelnou. Opatřování a provádění dalších důkazů, které navrhuje generální prokurátor České republiky ve stížnosti pro porušení zákona, se jeví jako nadbytečné, neboť buď již byly provedeny, nebo jsou nevýznamné a okrajové a nelze od nich očekávat, že by mohly skutková zjištění napadeného usnesení zvrátit či změnit. Tento závěr platí i o rekonstrukci celé události, která by ani spolu s dalšími navrhovanými důkazy nemohla vzhledem k dosavadním výpovědím poškozené podstatně změnit závěry z dosud provedených důkazů vyplývající.

Nejvyšší soud České republiky tedy shledal napadené usnesení okresního prokurátora Plzeň-sever, jenž zastavil trestní stíhání obviněného P. B. pro předmětný skutek z důvodu § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. (tj., že tento skutek není trestným činem a není ani důvod k postoupení věci) zákonné, založené na úplném dokazování a jeho logicky správném zhodnocení (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.). Ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ukládá všem orgánům činným v trestním řízení, aby hodnotily důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Okresní prokurátor pro Plzeň-sever v usnesení ze dne 27. 5. 1991 sp. zn. Pv 693/90 podle tohoto ustanovení trestního řádu postupoval, výpovědi poškozené, obviněného i svědků, jakož i závěry lékařského vyšetření poškozené náležitě zhodnotil. Dospěl k závěru, že nebylo prokázáno, že by k pohlavnímu styku mezi obviněným a poškozenou došlo násilným jednáním obviněného, který by překonal vážně míněný odpor poškozené. Proto podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání

obviněného zastavil s tím, že skutek není trestným činem a že není důvod k postoupení věci. Tento věcně správný závěr okresního prokurátora, učiněný ve výroku napadeného usnesení, mohl být podrobněji zdůvodněn podle hledisek uvedených v § 134 odst. 2 tr. ř. Pokud se tak nestalo, avšak výrok rozhodnutí je jinak věcně správný, nedošlo ve výroku usnesení okresního prokurátora k porušení zákona a Nejvyšší soud České republiky nebyl oprávněn porušení zákona napadeným usnesením podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovit.

Vydal-li orgán činný v trestním řízení usnesení, jehož výrok je věcně správný, nemůže skutečnost, že odůvodnění usnesení není v plném souladu s ustanovením § 134 odst. 2 tr. ř., vést ke zrušení pravomocného usnesení ke stížnosti pro porušení zákona. V řízení o stížnosti pro porušení zákona může Nejvyšší soud České republiky podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumat pouze správnost všech výroků napadeného rozhodnutí a správnost řízení, které jeho vydání předcházelo. Stížnost pro porušení zákona podanou generálním prokurátorem České republiky proti tomuto usnesení proto jako nedůvodnou podle § 268 odst. 1 tr. ř. zamítl.

Č. 11

Rozhoduje-li soud po pravomocném skončení trestního stíhání o výši odměny ustanoveného obhájce podle § 151 odst. 3 tr. ř., nepřihlíží přitom k plněním, které obviněný, popř. rodinní příslušníci obviněného, poskytlí ustanovenému obhájci v souvislosti s úkony obhajoby.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 29. 4. 1992 sp. zn. 11 To 92/92)

Nejvyšší soud České republiky zamítl stížnost rodičů odsouzeného mladistvého Z. F. proti usnesení městského soudu v Praze z 30. 3. 1992 sp. zn. 26 T 25/91.

Z odůvodnění :

Napadeným usnesením městský soud v Praze podle § 151 odst. 3 tr. ř.

rozhodl, že obhájce odsouzeného mladistvého Z. F., JUDr. M. D., se přiznává odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 25 430 Kčs.

Proti usnesení podali rodiče odsouzeného mladistvého Z. F. v zákonné lhůtě stížnost, v níž namítli, že od částky uvedené v napadeném usnesení měla být odečtena částka 4 000 Kčs, kterou si obhájce při jejich osobní návštěvě vyžádala jako zálohu na úkony obhajoby. V závěru stížnosti navrhli, aby částka přiznaná napadeným usnesením obhájce byla snížena o 4 000 Kčs.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že stížnost není důvodná.

JUDr. M. D., advokátka, byla podle § 39 tr. ř. ustanovena obhájce odsouzeného mladistvého Z. F. opatřením městského prokurátora v Praze z 12. 7. 1991. Trestní stíhání mladistvého Z. F. pravomocně skončilo usnesením Nejvyššího soudu ČR ze 6. 3. 1992 sp. zn. 11 To 29/92. Poté obhájce podle § 151 odst. 3 tr. ř. navrhla, aby jí byla přiznána odměna za vykonané úkony obhajoby, a zároveň předložila podrobnou specifikaci jednotlivých úkonů. Skutečnost, že jednotlivé úkony obhajoby byly provedeny, vyplývá z obsahu trestního spisu. Jednotlivé částky účtované obhájce za úkony obhajoby jsou v souladu s vyhláškou č. 270/1990 Sb. ve znění vyhlášky č. 573/1990 Sb. Součet těchto částek je 25 430 Kčs.

Městský soud v Praze rozhodl správně, pokud obhájce tuto částku přiznal. V napadeném usnesení se dopustil drobné nepřesnosti jen tím, že částku 25 430 Kčs označil za „odměnu a náhradu hotových výdajů“, ačkoli v celém rozsahu šlo pouze o odměnu za úkony obhajoby. Obhájce ostatně ani náhradu žádných hotových výdajů neúčtovala. Uvedená nepřesnost v napadeném usnesení však neměla vliv na jeho meritorní správnost, pokud jde o výši přiznané částky.

Námítka rodičů odsouzeného mladistvého, že od částky 25 430 Kčs měla být odečtena částka 4 000 Kčs, není opodstatněná. V posuzovaném případě obhájce vykonávala obhajobu v celém rozsahu jako ustanovená obhájce. Z toho podle § 151 odst. 2 tr. ř. a § 21 odst. 1 zákona č. 128/1990 Sb. vyplývá, že její odměnu hradí stát. Pokud rodiče odsouzeného mladistvého poskytlí obhájce jakékoli plnění, učinili tak bez právního důvodu. To se

týká i namítané zálohy 4000 Kčs. Případný požadavek obhájkyne na uvedení zálohu neměl oporu ani v ustanovení § 20 odst. 1 zák. č. 128/1990 Sb., které se vztahuje jen na případy, v nichž advokát poskytuje právní pomoc za odměnu od klienta. Vypořádání namítané zálohy je tedy věcí vzájemného vztahu rodičů odsouzeného mladistvého na straně jedné a obhájkyne na straně druhé a nemá žádný vliv na rozhodování soudu podle § 151 odst. 3 tr. ř.

Rozhoduje-li soud po pravomocném skončení trestního stíhání o výši odměny ustanoveného obhájce podle § 151 odst. 3 tr. ř., nepřihlíží při tom k plnění, která byla v souvislosti s úkony obhajoby ustanovenému obhájci případně poskytnuta obviněným nebo jeho rodinnými příslušníky.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší soud ČR stížnost rodičů odsouzeného mladistvého Z. F. podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl.

Pro úplnost považuje Nejvyšší soud ČR za nutné dodat, že nezjišťoval, zda rodiče odsouzeného mladistvého Z. F. částku 4000 Kčs obhájce skutečně poskytli, neboť tato okolnost byla pro rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr. ř. bezvýznamná.

Č. 12

Z hlediska § 16 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 270/1990 Sb. je nutno, a to bez ohledu na dobu jeho trvání, považovat každý výslech svědka za samostatný úkon a stejně tak i doplňující výslech obviněného.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 21. srpna 1992 sp. zn. 1 To 34/92)

K stížnosti obhájce obviněného JUDr. J. H. Nejvyšší soud České republiky zrušil usnesení krajského soudu v Praze z 4. července 1992 sp. zn. 1 T 8/91 ve výroku pod bodem I a podle § 151 odst. 3 tr. ř. tomuto obhájci určil odměnu za úkony právní pomoci ve výši 26 400 Kčs.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Praze rozhodl usnesením předsedkyně senátu ze dne

4. 6. 1992 sp. zn. 1 T 8/91 ve smyslu § 151 odst. 3 tr. ř. na návrh obhájce JUDr. J. H. o výši jeho odměny a náhradě hotových výdajů za zastupování J. H. pravomocně odsouzeného pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák. rozsudkem téhož soudu ze dne 30. 4. 1991 č. j. 1 T 8/91 – 558 ve spojení s rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 7. 1991 sp. zn. 1 To 32/91. Výše odměny, náhrady hotových výdajů a za promeškaný čas byla tomuto obhájci stanovena celkovou částkou 26 820 Kčs, přičemž odměna za úkony právní pomoci byla stanovena částkou 24 800 Kčs, náhrada hotových výdajů částkou 660 Kčs a náhrada za promeškaný čas částkou 1 360 Kčs.

Proti tomuto usnesení podal obhájce JUDr. J. H. v zákonné lhůtě stížnost, kterou blíže neodůvodnil.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 147 tr. ř. správnost napadeného usnesení spolu s řízením, které mu předcházelo, a shledal, že stížnost obhájce JUDr. J. H. je zčásti důvodná.

Z obsahu spisu je patrné, že obhájce JUDr. J. H., který byl odsouzenému J. H. v této trestní věci ustanoven, uplatnil nárok na odměnu za právní úkony a s tím související hotové výdaje a náhradu za promeškaný čas celkovou částkou 30 120 Kčs, z toho nárok na odměnu za úkony právní pomoci částkou 28 000 Kčs.

Jak vyplývá z odůvodnění napadeného usnesení, předsedkyně senátu v podstatě akceptovala návrh obhájce v jednotlivých položkách, neboť odpovídal příslušným ustanovením vyhl. č. 270/1990 Sb. V souladu se spisovým materiálem nepřiznala obhájci nárok na odměnu za účast při výslechu svědka J. H. dne 22. 10. 1990 účtovanou obhájcem podle § 15 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb. částkou 800 Kčs, neboť jak správně konstatovala, z protokolu o výslechu tohoto svědka není patrné, že by obhájce byl tomuto vyšetřovacímu úkonu přítomen, a ani dalším šetřením krajského soudu nebyla jeho účast potvrzena.

Naproti tomu Nejvyšší soud ČR neakceptoval omezení návrhu obhájce na odměnu krajským soudem v Praze v případě výslechů svědků V. D. a Z. B. dne 19. 10. 1990 a za účast obhájce při výslechu odsouzeného H. a jeho seznámení s výsledky vyšetřování dne 12. 11. 1990 (ad I pol. 6, 7). Nejvyšší soud ČR na rozdíl od soudu prvního stupně zastává názor, že ve

smyslu § 16 odst. 1 písm. d) vyhl. č. 270/1990 Sb. je nutno, a to bez ohledu na délku jeho trvání, považovat každý výslech svědka za samostatný vyšetřovací úkon a stejně tak i doplňující výslech obviněného, po němž pak následovalo vlastní seznámení s výsledky vyšetřování.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud České republiky napadené usnesení v bodě I) výroku zrušil a sám ve věci rozhodl způsobem specifikovaným ve výroku tohoto rozhodnutí.

Č. 13

K problematice předmětu dokazování a rozsahu dokazování v přípravném řízení.

Zasadu „in dubio pro reo“ nemůže prokurátor aplikovat tak, že v přípravném řízení neprovede část důkazů významných pro zjištění skutečností rozhodných z hlediska zákonných znaků trestného činu a že skutečnosti, k jejichž objasnění měly směřovat neprovedené důkazy, neuplatní v podané obžalobě. Takový postup je v rozporu se zásadou, že orgány činné v trestním řízení mají povinnost zjišťovat skutečný stav věci (§ 2 odst. 5 tr. ř.) a nemůže být odůvodněn ani zřetelem na rychlost řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 29. 5. 1992 sp. zn. 4 To 39/92)

Nejvyšší soud České republiky zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost krajského prokurátora v Ústí nad Labem podanou proti usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem z 25. března 1992 sp. zn. 1 T 3/92.

Z odůvodnění :

Napadeným usnesením byla při předběžném projednání obžaloby podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. vrácena prokurátorovi k došetření trestní věc obviněného P. K. a spol. pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a další trestné činy.

Toto rozhodnutí odůvodnil krajský soud tím, že pokud jde o trestný čin loupeže, vyžaduje náležité objasnění věci, aby byl podrobněji vyslechnut

obviněný M. K. a aby byla provedena konfrontace mezi obviněnými P. K. a M. K. Pokud jde o trestný čin krádeže u obviněných P. K., M. K., M. K. a V. B. podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák. a u obviněného mladistvého R. K. podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák., poukázal krajský soud na nutnost doplnění důkazů za účelem náležitého objasnění rozsahu způsobené škody. Kromě toho krajský soud vytkl, že v přípravném řízení nebyly v potřebném rozsahu opatřeny důkazy umožňující náležitě zhodnotit osobu každého z obviněných. V dalším bylo napadeným usnesením rozhodnuto podle § 192 tr. ř. tak, že obvinění P. K., M. K., M. K. a V. B., se ponechávají ve vazbě.

Proti usnesení podal v zákonné lhůtě stížnost krajský prokurátor v Ústí nad Labem, který napadl pouze výrok, jímž byla věc vrácena prokurátorovi k došetření. Podstatou námitek krajského prokurátora bylo jednak to, že požadované doplnění důkazů může krajský soud bez obtíží provést v hlavním líčení, zejména pokud jde o podrobnější výslechy obviněných a konfrontace mezi nimi, a jednak to, že obtíže při dokazování rozsahu trestné činnosti (zejména výše způsobené škody), které se projeví v přípravném řízení, vedly k tomu, že obžaloba byla v souladu se zásadou „in dubio pro reo“ (v pochybnostech ve prospěch obviněného) podána pro minimální rozsah trestné činnosti. Krajský prokurátor proto namítl, že vrácení věci do stadia přípravného řízení je zbytečné a že je i v rozporu se zásadou rychlosti řízení. V závěru stížnosti krajský prokurátor navrhl, aby Nejvyšší soud ČR zrušil v napadeném usnesení výrok, jímž byla věc vrácena prokurátorovi k došetření, a aby krajskému soudu uložil o věci znovu jednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení, pokud jde o vrácení věci prokurátorovi k došetření, i řízení, jež této části napadeného usnesení předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. se měli obvinění P. K. a M. K. dopustit podle obžaloby (bod 1) tím, že 17. 4. 1991 asi ve 12.00 hodin v Oseku, okr. Teplice, po předchozí dohodě a společné přípravě spočívající v rozdělení úloh, opatření zbraně, maskovacích pomůcek a dopravních prostředků uskutečnili loupež v místní pobočce České

spořitelny tak, že obviněný P. K. na odcizeném motocyklu přijel k pobočce spořitelny, maskován vnikl dovnitř a s použitím pistole zn. Röhm RG 8, z níž čtyřikrát vystřelil, přinutil vedoucí pobočky spořitelny E. B. k odemknutí trezoru, z něhož odcizil 210 000 Kčs na hotovosti, a ze stolu odcizil obálku s 80 losy v ceně 800 Kčs a tržbu 380 Kčs, přičemž obviněný M. K. s vypůjčeným automobilem poblíž obce Osek vyčkal příjezdu obviněného P. K. a odvezl ho do Mostu, kde se o odcizené peníze rozdělili.

Podle odůvodnění obžaloby se oba obvinění k spáchání této trestné činnosti doznali až na to, že se neshodli v tom, kdo byl iniciátorem a kdo se rozhodující mírou podílel na přípravě.

Krajský soud v napadeném usnesení důvodně poukázal na to, že výpověď obviněného M. K. není jednoznačná. K tomu je třeba dodat, že ji nelze považovat za doznání v tom smyslu, že by obviněný doznal všechny skutkové okolnosti, jimiž měly být naplněny zákonné znaky žalovaného trestného činu.

V uvedeném smyslu není doznáním výpověď obviněného M. K. z 21. 5. 1991, podle níž obviněný poskytl spoluobviněnému P. K. součinnost, spočívající v odvezení autem, s vědomím, že jde o bytovou krádež v Duchcově. Podle této výpovědi se obviněný M. K. teprve dodatečně dověděl, že šlo o loupežné přepadení pobočky spořitelny v Oseku. Z této výpovědi obviněného M. K. není možno dovozovat, že by doznal účast na skutku, jehož podstatou bylo loupežné přepadení.

Za doznání obviněného M. K. k spáchání trestného činu loupeže není možno považovat ani jeho další výpověď, kterou učinil 22. 5. 1991. V této výpovědi obviněný M. K. sice doznal, že věděl, že spoluobviněný P. K. „chce udělat spořitelnu v Oseku“, ale z této výpovědi nevyplývá nic o tom, jakým způsobem mají být peníze z pobočky spořitelny odcizeny, zejména že by k odcizení peněz mělo dojít za použití zbraně nebo jiným násilným jednáním. Na podkladě této výpovědi obviněného M. K. tedy nelze činit žádné závěry v otázce, zda jde o doznání k trestnému činu krádeže (§ 247 tr. zák.) nebo k trestnému činu loupeže (§ 234 tr. zák.).

Teprve ve výpovědi z 25. 6. 1991 obviněný M. K. učinil zmínku o tom, že „... pistoli na vlastní provedení akce poskytl svému spolupachateli K.“. Krajský soud v napadeném usnesení důvodně poukázal na nedostatek lo-

gické návaznosti této výpovědi obviněného M. K. na jeho předchozí tvrzení, zvláště když ještě v úvodu výpovědi z 25. 6. 1991 obviněný odkázal na své předchozí výpovědi. Pokud učinil citovanou zmínku, signalizovalo to změnu jeho výpovědi v tom smyslu, že by mohlo jít o doznání spoluúčasti na loupežném přepadení pobočky spořitelny, avšak aby bylo možno výpověď obviněného skutečně takto hodnotit, bylo třeba podrobně ho znovu k celému skutku vyslechnout. Teprve poté bylo možno činit závěry o tom, zda jde o doznání obviněného k spáchání trestného činu loupeže.

V tomto směru měla být prvořadá pozornost věnována řádnému provedení výslechu obviněného M. K. již proto, že ohledně jeho účasti na skutku, který je v obžalobě posuzován jako trestný čin loupeže, byla jeho výpověď společně s výpovědí obviněného P. K. jediným důkazem, na jehož podkladě bylo možno činit skutková zjištění.

Postavení obviněného M. K. před soud pro trestný čin loupeže podle § 234 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. tedy zatím není dostatečně odůvodněno (§ 176 odst. 1 tr. ř.). Vzhledem k absenci jakýchkoli dalších důkazů, z nichž by vyplývala účast obviněného M. K. na činu, je plně opodstatněný požadavek krajského soudu na opětovný podrobný výslech obviněného M. K., a budou-li po provedení tohoto výslechu přetrvávat ohledně jeho účasti podstatné rozpory oproti výpovědi obviněného P. K., je důvodný i požadavek na provedení konfrontace mezi oběma obviněnými. Teprve poté bude mít prokurátor úplné podklady pro vyřešení otázky, zda je dostatečně odůvodněno podání obžaloby na obviněného M. K. a pro jaký trestný čin.

Nelze přisvědčit námitce krajského prokurátora, že výslech obviněného M. K. a jeho konfrontaci s obviněným P. K. může provést sám krajský soud v hlavním líčení. Tyto důkazy totiž směřují k objasnění základních skutkových okolností, které mají rozhodující význam pro posouzení, zda ze strany obviněného M. K. šlo o skutek, v němž je spatřován žalovaný trestný čin, a zda tento skutek spáchal obviněný. Tyto okolnosti je vzhledem k ustanovení § 89 odst. 1 písm. a), b) tr. ř. třeba dokazovat v přípravném řízení. Vyplývá to z toho, že toto ustanovení má obecnou povahu a vztahuje se na všechna stadia trestního stíhání. Z tohoto ustanovení mimo jiné vyplývá, že neexistuje žádná skutečnost zakládající znak trestného činu, kterou by měl dokazovat teprve soud v hlavním líčení.

Trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zák. ve znění zák. č. 557/1991 Sb. v případě obviněných P. K., M. K., M. K. a V. B. a podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. ve znění zák. č. 557/1991 Sb. v případě obviněného mladistvého R. K. spočíval podle obžaloby v tom, že obvinění se v různém rozsahu dopustili celkem jedenácti případů krádeží peněz a věcí z cizích bytů, prodejen a restaurací.

Krajský soud v napadeném usnesení důvodně vytkl, že v přípravném řízení nebyly provedeny všechny důkazy potřebné pro zjištění výše škody. Neúplnosti a způsob jejich odstranění krajský soud podrobně uvedl ve vztahu k jednotlivým bodům obžaloby v odůvodnění napadeného usnesení. K tomu považuje Nejvyšší soud ČR za nutné jen dodat, že pokud jde o odcizení zboží ke škodě organizací provozujících obchodní činnost a pokud důkazem o výši způsobené škody má být též výsledek inventury, je nezbytné, aby byla opatřena nejen zpráva poškozené organizace, v níž je konstatován výsledek inventury, nýbrž i všechny dostupné doklady o průběhu a závěrech inventury. Opatření těchto důkazů je totiž nezbytné pro posouzení, zda inventura byla skutečně provedena předepsaným způsobem a zda její výsledek je správný.

Podstata došetření, jak je důvodně požadováno krajským soudem, spočívá převážně v provedení takových důkazů, na jejichž podkladě má být objasněno, zda způsobená škoda není vyšší, než je uvedeno v obžalobě. V této spojitosti nelze přisvědčit námitce krajského prokurátora, že obžaloba byla podána v souladu se zásadou „in dubio pro reo“. Tuto zásadu je nutno aplikovat tak, že pokud jsou o určité právně významné skutečnosti nějaké pochybnosti, musí jít o pochybnosti přetrvávající i po provedení všech dostupných důkazů. Jestliže touto skutečností je výše škody způsobené trestným činem krádeže podle § 247 tr. zák., je nutno, aby již v přípravném řízení byly opatřeny všechny důkazy, na podkladě jejichž provedení a hodnocení lze učinit zjištění, jak vysoká škoda byla trestným činem způsobena. Vyplývá to z ustanovení § 89 odst. 1 písm. e) tr. ř., které má obecnou platnost pro všechna stadia trestního stíhání, tedy i pro přípravné řízení, zvláště když jde o trestný čin, jehož zákonným znakem je škoda. Zásadu „in dubio pro reo“ nemůže prokurátor aplikovat tak, že v přípravném řízení neprovede část důkazů významných pro zjištění skutečností

rozhodných z hlediska zákonných znaků trestného činu a že skutečnosti, k jejichž objasnění měly směřovat neprovedené důkazy, neuplatní v podané obžalobě. Takový postup je v rozporu se zásadou, že v trestním řízení je vždy třeba zjistit skutečný stav věci (§ 2 odst. 5 tr. ř.), a nemůže být odůvodněn ani zřetelem na rychlost řízení.

Z uvedeného vyplývá, že prokurátor je v přípravném řízení povinen opatřit všechny dostupné důkazy významné pro zjištění výše škody způsobené trestným činem krádeže podle § 247 tr. zák. Tím splní svou povinnost uloženou ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř. a teprve poté může rozhodnout, v jakém rozsahu podá obžalobu a jakou výši způsobené škody v obžalobě uplatní se zřetelem k zásadě „in dubio pro reo“.

Stížnost krajského prokurátora není tudíž důvodná ani v tom, že by obžaloba pro trestný čin krádeže byla na obviněné podána v souladu s ustanovením § 176 odst. 1 tr. ř. Podle tohoto ustanovení prokurátor podá obžalobu, jestliže výsledky vyšetřování dostatečně odůvodňují postavení obviněného před soud. V posuzovaném případě je sice z dosavadních výsledků přípravného řízení zřejmé, že postavení obviněných před soud pro trestný čin krádeže je výsledky přípravného řízení v podstatě odůvodněno, avšak aby to bylo odůvodněno dostatečně, je nezbytné provést všechny dostupné důkazy nutné pro úplné zjištění výše způsobené škody.

Krajský soud správně v napadeném usnesení poukázal na to, že v přípravném řízení nebyly opatřeny úplné podklady umožňující objasnění osoby obviněného V. B. a obviněného mladistvého R. K. Jde o zprávy Městského úřadu Most, který je příslušný podle místa bydliště obou obviněných a který se má vyjádřit alespoň k tomu, zda obvinění nebyli postiženi pro přestupek, nemá-li dostatek podkladů pro podrobnější zprávu o chování a pověsti obviněných.

Závažnou neúplností přípravného řízení, kterou krajský soud rovněž správně vytkl a na jejímž odstranění je nutno trvat, je to, že postupem podle § 292 tr. ř. nebyly zjištěny poměry obviněného mladistvého R. K. V tomto ohledu je třeba již v přípravném řízení opatřit podrobnou zprávu orgánu pověřeného péčí o mládež. Tato nezbytnost vyplývá z ustanovení § 89 odst. 1 písm. d) tr. ř., které se vztahuje i na přípravné řízení.

Opatření spisů o předchozích odsouzeních obviněných je sice nezbytné

pro správné rozhodnutí soudu o trestech a může mít podle povahy věci i jiný význam (např. pro hodnocení obhajoby obviněných), avšak to, zda spisy budou opatřeny již v přípravném řízení, lze ponechat na uvážení prokurátora. Vzhledem k tomu, že spisy může bez obtíží od příslušných soudů opatřit předseda senátu v rámci přípravy hlavního líčení (§ 198 odst. 3 tr. zák.), není možné nedostatek spisů při podání obžaloby pokládat za důvod pro vrácení věci prokurátorovi k došetření.

Nejvyšší soud ČR, jak vyplývá z předchozích částí tohoto usnesení, shledal, že krajský soud vrátil věc prokurátorovi k došetření důvodně a v souladu s ustanovením § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. ve znění zákona č. 558/1991 Sb. Proto Nejvyšší soud ČR podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost krajského prokurátora.

Podle § 72 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud ČR přezkoumal, zda na straně obviněných P. K., M. K., M. K. a V. B. trvají důvody vazby. Přitom shledal, že i v nynějším stadiu trestního stíhání jsou vazební důvody u těchto obviněných dány v tom rozsahu, jak ho krajský soud v napadeném usnesení vyjádřil rozhodnutím podle § 192 tr. ř.

Rozhodnutí a stanoviska ve věcech občanskoprávních

Rozhodnutí a stanoviska ve věcech občanskoprávních

Č. 1

Jestliže navrhovatel vezme zpět návrh na zahájení řízení v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty k podání odporu odpůrcem, aniž byl odpor podán, předloží soud prvního stupně věc odvolacímu soudu k postupu podle ustanovení § 208 o.s.ř., nejde-li o případ uvedený v ustanovení § 173 odst. 2 o.s.ř.

(Stanovisko obchodního kolegia Nejvyššího soudu České republiky z 2. 10. 1992, Cmpj 61/92)

V praxi soudů dochází k rozdílným rozhodnutím v případech, v nichž navrhovatel vezme zpět návrh na zahájení řízení v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty k podání odporu, aniž byl odpor podán. Někdy se postupuje podle ustanovení § 208 o.s.ř., jindy není připouštěna možnost zpětvzetí návrhu na zahájení řízení po vydání platebního rozkazu.

Jde tedy o to, jaké účinky spojuje občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb. ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 501/1992 Sb.) se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení, stane-li se tak ve lhůtě k podání odporu proti platebnímu rozkazu, aniž by byl odpor podán.

Je zastáván názor, že vzhledem k nedostatku výslovné právní úpravy uvedené situace v rozkazním řízení, nespojuje občanský soudní řád se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení žádné účinky, dojde-li ke zpětvzetí návrhu na zahájení řízení v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty k podání odporu odpůrcem, stejně jako nespojuje žádné účinky se stejným procesním úkonem, je-li učiněn až po právní moci platebního rozkazu. Převažuje však názor, že v uvedené situaci, nejde-li o případ uvedený v ustanovení § 173 odst. 2 o.s.ř., může platební rozkaz zrušit odvolací soud za použití ustanovení § 208, § 211 a § 96 odst. 3 o.s.ř. (ve znění před novelizací zákonem č. 519/1991 Sb.).

Je třeba ovšem brát v úvahu novelizované znění občanského soudního řádu s účinností od 1. 1. 1992.

Postup soudu v případě, kdy dojde k zpětvzetí návrhu na zahájení řízení v době, kdy již rozhodl soud prvního stupně, ale jeho rozhodnutí dosud nenabylo právní moci, upravuje občanský soudní řád v ustanovení § 208. Pro tento případ určuje funkční příslušnost odvolacího soudu, který je povolán rozhodnout o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení, zrušit rozhodnutí soudu prvního stupně a zastavit řízení. Tato úprava funkční příslušnosti odvolacího soudu vyjadřuje obecnou zásadu, že po rozhodnutí soudu prvního stupně nastávají devolutivní účinky ve prospěch odvolacího soudu bez ohledu na to, zda účastník podal či nepodal odvolání. Rozhodnutí soudu prvního stupně může být odstraněno s výjimkou případů, kdy zákon výslovně připouští, aby soud prvního stupně odstranil své vlastní rozhodnutí (např. § 173 odst. 2, § 190, § 199 odst. 1, § 210a o.s.ř.), jen soudem odvolacím. Neexistuje žádný důvod posuzovat funkční příslušnost soudu, případně právo navrhovatele vzít návrh na zahájení řízení zpět, odchýlně v případech, kdy nastane situace předvídaná v ustanovení 208 o.s.ř. v závislosti na formě rozhodnutí, byť bylo toto rozhodnutí vydáno ve zvláštním zkráceném řízení. To platí tím více, nemůže-li sám navrhovatel ovlivnit skutečnost, zda soud využije svého práva a rozhodne platebním rozkazem i bez výslovné žádosti (§ 172 odst. 1 o.s.ř.). Navrhovatelovo postavení a jeho svoboda v dispozici s řízením nemůže záviset na předem neočekávaném postupu soudu, tedy na jeho rozhodnutí, zda vydá platební rozkaz, nebo zda nařídí jednání.

Zvláštnost rozkazního řízení spočívající v tom, že soud rozhoduje bez jednání, se ovšem projevuje ve způsobu, jakým odvolací soud rozhodne o zpětvzetí návrhu v uvedené situaci. Požadavek, aby odvolací soud rozhodl o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení po zjištění stanoviska druhého účastníka (odpůrce), postrádá totiž své opodstatnění tam, kde nezačalo jednání soudu ve věci. Zákon toto stanovisko jasně vyjadřuje v § 96 odst. 3, když nesouhlas odpůrce se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení prohlašuje za neúčinný, jestliže ke zpětvzetí došlo dříve, než začalo jednání. Protože ustanovení § 208 o.s.ř. takovou situaci neřeší, je třeba za použití § 211 o.s.ř. přiměřeně použít ustanovení § 96 odst. 3 o.s.ř.

Případný nesouhlas druhého účastníka (odpůrce) se zpětvzetím návrhu na zahájení řízení, k němuž došlo v době od vydání platebního rozkazu do

skončení lhůty k podání odporu odpůrcem, aniž by odpor byl podán, je neúčinný, neboť ve věci nebylo jednáno (§ 211 a § 96 odst. 3 o.s.ř.). V takovém případě (nejsou-li dány podmínky ustanovení § 173 odst. 2 o.s.ř.) odvolací soud – aniž rozhodne o připuštění zpětvzetí návrhu na zahájení řízení – zruší podle ustanovení § 208 o.s.ř. platební rozkaz, řízení zastaví a rozhodne o nákladech řízení (§ 208, § 211 a § 96 odst. 3 o.s.ř.).

Rozhodnutí o nákladech řízení před soudy obou stupňů za situace, kdy řízení bylo zastaveno odvolacím soudem, se řídí ustanovením § 146 odst. 1 písm. c) o.s.ř., případně ustanovením § 146 odst. 2 o.s.ř.

Pokud jde o soudní poplatek, ten se vrací při splnění podmínek uvedených v ustanovení § 10 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb.

Č. 2

Jestliže navrhovatel požadoval v návrhu na vydání platebního rozkazu, aby platební povinnost dvou (nebo více) odpůrců byla jim uložena společně a nerozdílně, nemůže se soud svým rozhodnutím odchýlit od návrhu a bez dalšího postupu v součinnosti s navrhovatelem*) uložit odpůrcům, aby navrhovatel zaplatil požadovanou částku bez uvedení jejich podílu na celkové platební povinnosti, ale ani s uvedením těchto podílů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 27. 8. 1990, 3 Cz 62/90).

Navrhovatel se domáhal, aby odpůrcům byla platebním rozkazem společně a nerozdílně uložena povinnost zaplatit mu 4 400 Kčs spolu s úrokem s prodlení. Uvedl, že odpůrci s Českou spořitelnou uzavřeli 29. 8. 1983 dohodu o půjčce v původní výši 28 000 Kčs a navrhovatel za jejich závazek ze smlouvy převzal ručení. Protože odpůrci svou povinnost platit ujednané měsíční splátky řádně a včas neplnili, uhradil za ně navrhovatel žalovanou částku věřiteli.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou platebním rozkazem 22. 7. 1987, č.j. 5 C 509/87-3, uložil oběma odpůrcům zaplatit navrhovateli do

*) Srov. k tomu rozhodnutí uveřejněné pod č. 42/1975 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

patnácti dnů 4 400 Kčs s tříprocentním úrokem z prodlení od 10. 7. 1987 do zaplacení; současně jim uložil, aby na nákladech řízení navrhovateli zaplatili 615 Kčs.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že tímto platebním rozkazem, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Ustanovení § 172 odst. 1 o.s.ř. umožňuje předsedovi senátu vydat i bez slyšení odpůrce platební rozkaz, jestliže je v řízení uplatněno právo na zaplacení peněžitě částky nepřesahující částku zákonem stanovenou, vyplývá-li toto právo ze skutečností uvedených navrhovatelem a nejde-li o případy podle ustanovení § 172 odst. 2 o.s.ř. Soud je přitom vázán obsahem návrhu na zahájení řízení, jenž musí především obsahovat přesné údaje o navrhovaném obsahu rozsudečného výroku, jakož i údaje o tom, na jakém skutkovém základě je nárok uplatňován. Tímto obsahem návrhu je soud vázán a v souladu s dispoziční zásadou nemůže tedy přiznat navrhovateli něco jiného, než čeho se původním (popřípadě účinně změněným) návrhem domáhal.

V projednávané věci návrh neobsahoval údaj o tom, zda odpůrci byli ze smlouvy o půjčce státní spořitelně zavázáni solidárně nebo zda jejich podíly na dluhu byly ve vzájemném poměru stejné; na tomto údaji totiž závisela povaha jejich povinnosti vůči ručiteli, který za ně dluh splnil a důvodně požadoval za poskytnuté plnění náhradu.

Soud prvního stupně pochybil, jestliže vydal platební rozkaz vůči dvěma odpůrcům, aniž by rozhodl o navrhované solidární platební povinnosti. Neuvažil, že pokud návrh směřuje proti dvěma (více) odpůrcům, musí být již z jeho obsahu patrné, jaký podíl je vůči každému z odpůrců uplatňován, či zda jde o jejich společnou a nerozdílnou povinnost. Protože v tomto směru nebyl požadavek dostatečného skutkového zdůvodnění na navrhované solidární povinnosti splněn, neboť nebyla jasně a určitě uvedena povaha dlužnického závazku odpůrců vůči spořitelně, nemohl soud bez postupu podle ustanovení § 43 o.s.ř. platební rozkaz vydat, neboť neměl pod-

klady pro rozhodnutí o zaplacení žalované částky bez stanovení výše podílu každého z odpůrců, popřípadě bez vyslovení jejich solidární povinnosti.

Soud prvního stupně tedy svým platebním rozkazem porušil zákon v ustanoveních § 43 a § 172 odst. 1 o.s.ř. ve vztahu k ustanovení § 56 o.z. ve znění před novelizací zákonem č. 509/1991 Sb. *) Proto bylo důvodné stížnosti pro porušení zákona vyhověno, napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 3

Výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nelze nařídit pro částky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 30. 12. 1991, 5 Cz 49/91)

Okresní soud v Uherském Hradišti rozhodoval o návrhu matky nezletilé oprávněné z 26. 4. 1991, v němž navrhovala, aby za účelem uspokojení pohledávky na výživném za dobu od 1. 1. 1991 do 30. 4. 1991 v částce 1 600 Kčs a pro běžné výživné od 1. 5. 1991 v částce 400 Kčs měsíčně byl nařízen výkon rozhodnutí z účtu povinného č. 164749-691 u Komerční banky v K., a to na podkladě rozsudku okresního soudu v Uherském Hradišti z 20. 3. 1989, sp. zn. 8 Nc 359/88. Usnesením z 26. 4. 1991, č.j. E 113/91-2, nařídil soud výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, která mu přísluší u jeho plátce mzdy – Komerční banky v K., pro dlužné výživné za dobu od 1. 1. 1991 do 30. 4. 1991 v částce 1 600 Kčs a pro běžné výživné od 1. 5. 1991 ve výši 400 Kčs měsíčně.

K návrhu matky nezletilé oprávněné z 15. 5. 1991 uvedený soud prvního stupně usnesením z 23. 5. 1991, č.j. E 113/91-4, výkon rozhodnutí částečně zastavil pro dlužné výživné ve výši 1 600 Kčs a pro výživné za květen a červen 1991 a ponechal jej nadále v platnosti od 1. 7. 1991 pro běžné

*) Nyní viz § 550 o.z.

výživné ve výši 450 Kčs měsíčně. Tím současně opravil i chybu v usnesení z 26. 4. 1991, č.j. E 113/91-2, v němž běžné výživné bylo uvedeno ve výši 400 Kčs měsíčně.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČR tak, že těmito usneseními soudu prvního stupně, která nabyla právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 261 odst. 1 o.s.ř. soudní výkon rozhodnutí lze nařídit jen na návrh oprávněného. V návrhu na výkon rozhodnutí ukládajícího zaplacení peněžité částky uvede oprávněný, jakým způsobem má být výkon rozhodnutí proveden. Navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, označí v návrhu organizaci, vůči které má povinný nárok na mzdu (plátce mzdy). Navrhuje-li oprávněný soudní výkon rozhodnutí příkazáním pohledávky, označí v návrhu občana nebo organizaci, vůči kterým má povinný pohledávku (dlužník povinného), a uvede důvod pohledávky; jde-li o pohledávku z účtu u peněžního ústavu, označí oprávněný v návrhu podle možnosti i číslo účtu, z něhož má být pohledávka odepsána.

V projednávané věci, ačkoli matka oprávněné navrhovala, aby byl nařízen výkon rozhodnutí „z účtu povinného u Komerční banky v K. č. 164749-691“, tedy příkazáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu podle ustanovení § 303 odst. 1 o.s.ř., soud prvního stupně pochybil, když nařídil výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy povinného, přičemž za plátce mzdy povinného označil Komerční banku v K.

Soudní výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy lze nařídit jen k vymožení pohledávek, které se staly splatnými do vydání usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Výjimku připouští jen ustanovení § 284 odst. 2 o.s.ř., v němž se uvádí, že jestliže je vykonáváno rozhodnutí, ve kterém bylo oprávněnému přiznáno právo na opětující se dávky, vztahuje se nařízení soudního výkonu i na dávky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu. Úprava týkající se výkonu rozhodnutí příkazáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, obsažená v ustanovení § 303 a násl. o.s.ř., nemá ustanovení obdobné ustanovení § 284 odst. 2 o.s.ř. Naopak v ustanovení § 303 odst.

1 o.s.ř. se uvádí, že výkon rozhodnutí příkazáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu se provede jejím odepsáním z účtu do výše přisouzené pohledávky s příslušenstvím. Výkon rozhodnutí příkazáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu nelze tedy nařídit pro částky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu.

Z uvedeného vyplývá, že uvedenými usneseními soudu prvního stupně byl porušen zákon v ustanoveních § 261 odst. 1, § 284 odst. 2 a § 303 odst. 1 o.s.ř. Proto bylo důvodné stížnosti pro porušení zákona vyhověno, tato usnesení byla zrušena a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 4

Rozsah ochrany vynálezu je určen vymezením jeho předmětu, přičemž technická podstata vynálezu je vyjádřena v té části definice vynálezu, která v jednom nebo několika bodech obsahuje podstatu vynálezu (znaky, bez nichž by se nedosáhlo účinku, který je účelem vynálezu). Ta odlišuje řešení obsažené ve vynálezu od jiných řešení téhož technického problému. Ostatní části definice vynálezu představují už jen doplnění a bližší označení tohoto řešení technického problému.

Uvedená část definice vynálezu je rozhodující pro rozsah ochrany vynálezu. Z ní je třeba vycházet i při posuzování toho, zda bylo využito předmětu vynálezu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 30. 12. 1991, 6 Cz 38/91)

Žalobce se domáhal vůči žalovanému družstvu zaplacení odměny za využití vynálezu o názvu „Sací napáječka“ (na který bylo uděleno autorské osvědčení č. 173 874) ve výši 198 035 Kčs s přísl. Žalované družstvo namítalo, že vynález žalobce nevyužívá, neboť vyrábí pouze „vlastní sací napáječku“, kterou dodává podniku A., jenž sací napáječku kompletizuje a jako obchodní organizace se zabývá prodejem výrobku; podle názoru žalovaného je využitелем vynálezu uvedený podnik.

O k r e s n í s o u d v U h e r s k é m H r a d i š t i rozsudkem žalobu zamítl a roz-

hodl, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení a že státu se náhrada nákladů řízení nepřiznává. Při rozhodování o věci samé vycházel především ze závěrů provedeného znaleckého posudku, podle něhož žalované družstvo vyrábí pouze jednotlivé konstrukční uzly a díly (včetně sací trubky), které dodává jiným organizacím, jež je používají ke zhotovení výrobku, takže žalovaný vynález žalobce nevyužívá. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení státu odůvodnil soud prvního stupně tím, že žalovanému s ohledem na jeho úspěch ve věci náhradu nákladů není možné ve smyslu ustanovení § 148 odst. 1 o.s.ř. uložit a že povinnost k náhradě těchto nákladů nemá ani žalobce, neboť byl podle ustanovení § 10 odst. 2 písm. e) zákona č. 147/1984 Sb. osvobozen od soudních poplatků.

K odvolání žalobce **k r a j s k ý s o u d** v Brně svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Po provedení důkazu výsledkem svědků J. J. a L. D. a listinami, zejména rozhodnutím Federálního úřadu pro vynálezy z 13. 4. 1990, č.j. Pv 4093-74, kterým bylo ve smyslu ustanovení § 43 dříve platného zákona č. 84/1972 Sb. určeno, že vyřešení technického problému sací napáječka (sací trubka) spadá do rozsahu autorského osvědčení č. 173 874, a zprávou podniku A., z níž vyplynulo, že tato organizace prováděla kompletaci sací napáječky ZP 8-025, odvolací soud dospěl k závěru, že sací trubka popsaná v definici vynálezu žalobce, kterou žalovaný vyráběl, sama o sobě nemohla plnit funkci sací napáječky a že na tomto závěru nic nemění ani rozhodnutí Federálního úřadu pro vynálezy, kterým bylo provedeno pouze srovnání výkresu, podle kterého žalovaný vyráběl sací trubku s definicí předmětu vynálezu žalobce; odvolací soud dovodil, že žalované družstvo vynález nevyužívalo a že prospěch nastal až u podniku A., který dal sací trubce funkci, pro kterou byla určena, dokompletováním všech komponentů do výrobku „sací napáječka ZP 8-025“.

Generální prokurátor České republiky ve stížnosti pro porušení zákona namítal, že rozsudky soudů obou stupňů, vycházejícími z právního názoru, že žalovaný nevyužíval vynález žalobce při své hospodářské činnosti a že k využití vynálezu došlo až dokompletováním všech komponentů do vý-

robku „sací napáječka ZP 8-025“, jakož i rozhodnutím soudu prvního stupně o náhradě nákladů řízení vůči státu byl porušen zákon; správnost a úplnost skutkových zjištění a ostatních právních názorů nenapadl.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že uvedenými rozsudky obou stupňů byl porušen zákon.

Z o d ů v o d n ě n í :

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat podle dříve platného zákona č. 84/1972 Sb., o objevech, vynálezech, zlepšovacích návrzích a průmyslových vzorech, a předpisů jej provádějících (srov. k tomu § 86 odst. 1 nyní platného zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích).

Podle ustanovení § 40 zákona č. 84/1972 Sb. se vynálezu využívalo, jestliže byl předmět při hospodářské činnosti vyráběn nebo upotřeben nebo se podle něho postupovalo při výrobě či provozní činnosti nebo jestliže se s předmětem vynálezu obchodovalo.

Předmět vynálezu je vždy vyjádřen v definici, která je součástí popisu vynálezu; tento popis se vydával tiskem, bylo-li na vynález uděleno autorské osvědčení. Definice předmětu vynálezu se skládá z úvodní části, v níž se uvádějí známé znaky předmětu vynálezu a známé vztahy mezi těmito znaky, a z tzv. význakové části, která v jednom nebo několika bodech obsahuje podstatu vynálezu (znaky, bez nichž by se nedosáhlo účinku, který je účelem vynálezu); tzv. význaková část se od úvodní části definice předmětu vynálezu zpravidla odděluje slovy „vyznačeny tím, že ...“.

Rozsah ochrany vynálezu je určen definicí jeho předmětu; vzhledem k tomu, že technická podstata vynálezu je uvedena v tzv. význakové části, je i pro rozsah ochrany vynálezu rozhodující tato část definice předmětu vynálezu. Význaková část definice předmětu vynálezu odlišuje přijaté řešení od jiných řešení téhož technického problému; její naplnění představuje technický pokrok, který je vynálezem sledován, a ostatní části definice představují jen potřebné doplnění a uvedení podstaty řešení. Využití vynálezu tedy nastává jen použitím takto popsaného řešení a skutečnost, zda byla naplněna i předvýznaková část definice, nemá na posouzení žádný

vliv. Při zkoumání toho, zda bylo využito předmětu vynálezu, nelze proto vycházet z celé definice předmětu vynálezu, ale pouze z její tzv. význakové části.

V posuzovaném případě bylo soudy obou stupňů zjištěno, že vynález žalobce o názvu „Sací napáječka“, na který bylo dne 15. 8. 1978 uděleno autorské osvědčení č. 173 874, po úpravě provedené rozhodnutím bývalého Úřadu pro vynálezy a objevy z 13. 12. 1982 o částečném zrušení autorského osvědčení, se vyznačuje tím, že „ve své horní části je trubka (1) ohnuta a za ohybem opatřena terčíkem (2), z něhož vyústuje náhubek (3)“. Uvedená část definice předmětu žalobce je určující pro posouzení, zda byl vynález využit. Soudy obou stupňů proto pochybily, když přihlíděly i k úvodní části definice předmětu vynálezu. Pokud odvolací soud poukazoval na to, že sací trubka popsána ve význakové části vynálezu žalobce, kterou žalovaný vyráběl, sama o sobě nemohla plnit funkci sací napáječky, jde o okolnost, která je pro posouzení toho, zda tím došlo k využití vynálezu žalobce, nerozhodná. Na uvedeném závěru nic nemění ani obsah v řízení podaného znaleckého posudku. Soud prvního stupně totiž vymezil znalci jeho úkol takovým způsobem, že znalec ve svém posudku řešil nikoliv otázky odborné, ale otázky právní, což znalci nepřísluší; k obsahu posudku proto nebylo možné přihlížet.

Určení, zda použité technické řešení naplňuje znaky předmětu vynálezu, nejsou soudy oprávněny řešit, a to ani jako předběžnou otázku. Vzniknou-li pochybnosti v tomto směru, řeší je v určovacím řízení Federální úřad pro vynálezy. Jeho rozhodnutím o tom, zda vyřešení technického problému spadá do rozsahu určitého autorského osvědčení, je pak soud vázán (§ 135 odst. 2, věta druhá, o.s.ř.).

Protože v posuzovaném případě bylo pravomocným rozhodnutím Federálního úřadu pro vynálezy určeno, že vyřešení technického problému sací napáječka (sací trubka) ZP 8-025 spadá do rozsahu autorského osvědčení uděleného na vynález žalobce, bylo tím prokázáno, že žalovaný předmět vynálezu uplatňoval.

Využití vynálezu nenastává jen tím, že dojde k uplatnění předmětu vynálezu u fyzické nebo právnické osoby; uplatnění technické podstaty vynálezu musí nastat při výrobě, upotřebení, postupu nebo obchodování. Výro-

bou se rozumí opakovaný postup směřující ke zhotovení předmětů pro vlastní potřebu nebo pro odbyt.

Dokazováním před soudy obou stupňů bylo zjištěno, že technické řešení, o němž bylo určeno, že spadá do rozsahu autorského osvědčení č. 173 874, žalovaný ve své hospodářské činnosti používal při výrobě sací trubky, které jiným organizacím dodával a fakturoval. Z uvedeného zjištění bylo proto možné dovodit, že u žalovaného družstva došlo k využití vynálezu žalobce.

Stížnost pro porušení zákona důvodně namítala, že v důsledku nesprávného posouzení předmětu vynálezu žalobce soudy dospěly k nesprávnému závěru, že žalovaný nevyužíval vynález žalobce při své hospodářské činnosti a že k využití vynálezu došlo až dokompletováním všech komponentů do výrobku „sací napáječka ZP 8-025“.

Soudu prvního stupně je třeba dále vytknout, že rozhodl nesprávně o náhradě nákladů řízení, které platil stát.

Podle ustanovení § 148 odst. 1 o.s.ř. má stát podle výsledků řízení proti účastníkům právo na náhradu nákladů řízení, které platil, pokud u nich nejsou předpoklady pro osvobození od soudních poplatků.

Předpoklady pro osvobození od soudních poplatků se rozumí okolnosti, za nichž může být účastník podle ustanovení § 138 odst. 1 o.s.ř. přiznáno osvobození od soudních poplatků; to platí i v řízeních, která jsou osvobozena od soudních poplatků nebo v nichž je účastník od soudních poplatků osvobozen osobně. Jestliže byl účastník řízení osvobozen rozhodnutím soudu od soudních poplatků, nelze mu uložit ani náhradu nákladů řízení státu. Jde-li o věcné nebo osobní osvobození ze zákona, musí soud nezávisle na tom zkoumat, zda účastník řízení splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků podle ustanovení § 138 odst. 1 o.s.ř.; nebudou-li tyto podmínky splněny, může mu za splnění ostatních předpokladů uvedených v ustanovení § 148 odst. 1 o.s.ř. uložit povinnost k náhradě nákladů řízení státu. Soud prvního stupně proto nesprávně dovodil, že žalobci nelze uložit povinnost k náhradě nákladů řízení, které platil stát, když přihlédl k tomu, že žalobce byl v tomto řízení podle ustanovení § 10 odst. 2 písm. e) zákona č. 147/1984

Sb. osvobozen od soudních poplatků, a nezabýval se též tím, zda žalobce splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, uvedené v ustanovení § 138 odst. 1 o.s.ř.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon v ustanovení § 40 dříve platného zákona č. 84/1972 Sb. a že rozsudkem soudu prvního stupně byl porušen zákon také v ustanovení § 148 odst. 1 o.s.ř. Nejvyšší soud České republiky proto důvodné stížnosti pro porušení zákona vyhověl, napadené rozsudky zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 5

Samotné ohrožení nemocí z povolání není dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a tedy ani důvodem pro poskytnutí invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu. Tak je tomu i tehdy, byl-li pracovník převeden na jinou práci z důvodu ohrožení dvěma nemocemi z povolání.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 25. 6. 1990, 9 Co 146/90)

Rozhodnutím bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze byla zamítnuta žádost navrhovatele o částečný invalidní důchod s odůvodněním, že podle posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého okresního národního výboru v K. z 2. 8. 1989 není ani částečně invalidní a částečný invalidní důchod mu proto nenáleží.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel namítal, že pro svůj zdravotní stav není schopen vykonávat své dosavadní zaměstnání havíře-předáka rubáňového kolektivu, kde získal 9. osobní kvalifikační třídu, ale jen zaměstnání méně kvalifikované s podstatným poklesem výdělku.

Krajský soud v Ostravě zrušil přezkoumávané rozhodnutí, považoval navrhovatele od 1. 12. 1988 za částečně invalidního pro obecné onemocnění a od 17. 10. 1989 za částečně invalidního pro nemoc z povolání. Při rozhodování vycházel z výpovědi navrhovatele jako účastníka řízení, z obsahu připojeného posudkového spisu a zejména z posudku posudkové

komise sociálního zabezpečení bývalého krajského národního výboru v O. z 18. 1. 1990, podle něhož navrhovatel (jehož dosavadním zaměstnáním je zaměstnání havíře rubače-předáka), jemuž byla v roce 1971 přiznána 9. osobní kvalifikační důlní třída, byl v prosinci 1987 převeden z dosavadního zaměstnání na méně kvalifikované práce v podzemí pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav (neuropatii nervu medianu oboustranně). Od skončení výplaty mzdového vyrovnání, tj. od 1. 12. 1988, je proto částečně invalidní. Protože však nemoc z povolání (onemocnění cév, nervů a kostí horních končetin z vibrací) byla bezpečně prokázána až 17. 10. 1989, je jeho částečně invalidní důchod v souvislosti s nemocí z povolání až do tohoto data. Nemoc z povolání se u něho vyvíjela poněkud a v roce 1987 prokázaná neuropatie nervu medianu mohla být již prvními příznaky vyvíjejícího se onemocnění z vibrací.

V odvolání proti usnesení soudu prvního stupně navrhovatel opakoval námitky vznesené v průběhu řízení před soudem prvního stupně, že již v době převedení z práce rubače trpěl nemocí z povolání a požadoval proto přiznání částečného invalidního důchodu pro souvislost jeho částečné invalidity s nemocí z povolání již od vzniku jeho částečné invalidity, tj. od 1. 12. 1988. Poukazoval na to, že již v této době měl zdravotní potíže, které byly později kvalifikovány jako nemoc z povolání, a na to, že tato skutečnost je rozhodná pro výši odškodnění nemoci z povolání ze strany jeho zaměstnavatele.

Nejvyšší soud České republiky svým usnesením potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Z odůvodnění:

Jde-li o důchod podmíněný zdravotním stavem občana, je rozhodnutí soudu především závislé na odborném lékařském posudku příslušné komise. Zprávy k jednání posudkové komise vyhotovuje ošetřující lékař posuzovaného občana, doplňující odborné lékařské zprávy pořizují odborní lékaři téže nemocnice s poliklinikou, kde je posuzovaný občan léčen, popřípadě je pořizují odborní lékaři příslušného zdravotního zařízení vyššího

stupně (nemocnice II., popřípadě III. typu). Jde-li o nemoc z povolání, vyhotovuje lékařskou zprávu pro jednání posudkové komise oddělení (kliniky) nemocí z povolání příslušného zdravotnického zařízení.

Soud prvního stupně proto postupoval správně, když vycházel z posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého krajského národního výboru v O. Komise podala posudek v řádném složení za účasti odborné lékařky nemocí z povolání na základě lékařské dokumentace navrhovatele a zejména též na základě lékařské zprávy Krajského ústavu národního zdraví v O. – oddělení nemocí z povolání, kde byl navrhovatel pro účely tohoto posudku vyšetřen při hospitalizaci od 17. 10. 1989 do 3. 11. 1989, v níž bylo i hlášeno zjištění nemoci z povolání. Správnost závěrů tohoto posudku pak nebyla zpochybněna ani v odvolacím řízení, neboť navrhovatel v odvolání neuvedl žádné nové rozhodné skutečnosti, které by nebyly uvedené komisi známy a které by nehodnotila. Protože nemoc z povolání onemocnění cév, nervů a kostí horních končetin z vibrací, která se u navrhovatele nepochybně vyvíjela, byla zjištěna až v říjnu 1989, i když byl již od roku 1987 pro ohrožení touto nemocí na oddělení nemocí z povolání sledován, nemohlo být vyhověno jeho požadavku, aby mu byl přiznán částečný invalidní důchod pro souvislost s nemocí z povolání již od 1. 12. 1988. Samotné ohrožení nemocí z povolání není podle platné právní úpravy dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a není tedy ani důvodem pro poskytnutí dávky invalidního či částečného invalidního důchodu. Proto nebytí dalších navrhovatelových onemocnění zakládajících jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, nebylo by jeho převedení z práce rubače, byť pro ohrožení dvěma nemocemi z povolání, důvodem přiznání částečného invalidního důchodu.

Věcně správné usnesení soudu prvního stupně proto bylo odvolacím soudem podle ustanovení § 219 o.s.ř. potvrzeno.

Žádný z účastníků neměl právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Č. 6

Byl-li rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení odňat navrhovateli částečný invalidní důchod, nezvýšený pro následky pracovního úrazu,

může soud, byl-li částečný invalidní důchod odňat neprávem, pouze zrušit toto rozhodnutí a uložit orgánu sociálního zabezpečení, aby nadále vyplácel navrhovateli částečný invalidní důchod bez zvýšení pro pracovní úraz.

Soud tu nemůže uložit uvedenému orgánu, aby byl navrhovateli přiznán částečný invalidní důchod následkem pracovního úrazu, když o takové změně nebylo orgánem sociálního zabezpečení rozhodováno.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 24. 7. 1990, 9 Co 112/90)

Rozhodnutím bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 12. 5. 1989 byl navrhovateli dnem 10. 7. 1989 odňat částečný invalidní důchod, protože podle posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého ONV v Z. ze dne 7. 4. 1989 není navrhovatel ani částečně invalidní.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel namítal, že pro zdravotní potíže při výkonu zaměstnání cestáře požádal o přiznání invalidního důchodu a namísto toho mu byl odňat i částečný invalidní důchod.

Krajský soud v Brně uvedené rozhodnutí zrušil. Na základě výpovědi navrhovatele jako účastníka řízení a posudku posudkové komise sociálního zabezpečení bývalého krajského národního výboru v B. z 27. 7. 1989 dospěl k závěru, že při zjištěném dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu není navrhovatel způsobilý vykonávat zaměstnání cestáře, nýbrž jen jiné stejně kvalifikované zaměstnání, a to pouze za zvlášť ulehčených pracovních podmínek, jimiž se rozumí zkrácení pracovní doby na čtyři až šest hodin denně, v důsledku čehož jeho výdělek podstatně klesne. Částečná invalidita navrhovatele nadále trvá a je v souvislosti s pracovním úrazem ze 14. 8. 1976.

Úřad důchodového zabezpečení v odvolání popíral, že částečná invalidita navrhovatele je podmíněna pracovním úrazem. Svůj nesprávný závěr učinil soud prvního stupně v rozporu s posudkem krajské posudkové komise, bez věrohodného zjištění, na základě výpovědi navrhovatele jako účastníka řízení, přičemž v odůvodnění napadeného usnesení jsou uváděna odporující si data, kdy k úrazu mělo dojít.

Nejvyšší soud České republiky zrušil uvedené usnesení prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Přezkumná povaha soudního řízení se projevuje v tom, že soud může rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení potvrdit nebo zrušit; nemůže je však měnit. Tím se uplatňuje kasační princip tohoto přezkumného řízení. Zjistí-li soud, že dávka důchodového zabezpečení byla přezkoumávaným rozhodnutím neprávem odňata, může soud takové rozhodnutí jen zrušit a orgánu uložit, aby obnovil výplatu dávky tak, jak byla dřívějším rozhodnutím přiznávána. Nemůže však uložit přiznání změněné dávky, protože přezkoumávaným rozhodnutím nebylo o změně dříve přiznané dávky podle ustanovení § 96 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb. rozhodováno.

Jestliže byl přezkoumávaným rozhodnutím odňat navrhovateli částečný invalidní důchod nezvýšený pro následky pracovního úrazu, mohl soud v případě zjištění, že navrhovateli byl částečný invalidní důchod neprávem odňat, jen rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení zrušit a uložit mu, aby nadále navrhovateli vyplácel částečný invalidní důchod bez zvýšení pro pracovní úraz. Nemohl se však zabývat otázkou, zda dříve přiznaný částečný invalidní důchod je podmíněn pracovním úrazem či nikoli, a uložit orgánu důchodového zabezpečení, aby mu přiznal dřívější částečný invalidní důchod zvýšený pro pracovní úraz, protože o takové změně dříve přiznané dávky nebylo orgánem rozhodováno.

Z dokazování provedeného soudem prvního stupně není však zřejmé, zda navrhovatel až dosud pobíral částečný invalidní důchod zvýšený pro pracovní úraz či nikoli. Rozhodnutí bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze 17. 5. 1983, založené v posudkovém spise odboru sociálních věcí bývalého ONV v Z., však nasvědčuje spíše tomu, že navrhovatel pobíral částečný invalidní důchod pro onemocnění obecné povahy vzhledem k následkům úrazu, který utrpěl k 4. 8. 1976, kdy byl přejet vlečkou traktoru při jízdě na kole.

Bylo proto rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí (§ 221 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.).

Je na soudu prvního stupně, aby svůj nedostatečně zjištěný stav v dalším řízení doplnil se zřetelem na právní názor, který byl shora vysloven. V novém rozhodnutí rozhodne soud prvního stupně rovněž o nákladech tohoto odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o.s.ř.).

Č. 7

Také v řízení o přezkoumání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o vdovském důchodu a o sirotčím důchodu je třeba provádět potřebné dokazování o trase a souvisejících okolnostech služební cesty manžela navrhovatelky a otce jejích dětí, jde-li o doložení toho, zda jeho úraz a následná smrt byla následkem pracovního úrazu a zda tedy náleží zvýšení vdovského důchodu a sirotčího důchodu podle ustanovení § 28 odst. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Sb.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 29. 6. 1990, 9 Co 143/90)

Rozhodnutím bývalého Úřadu důchodového zabezpečení v Praze byl navrhovatelce přiznán od 1. 2. 1989 vdovský důchod a pro dvě nezletilé děti sirotčí důchod podle ustanovení § 45 a § 49 zákona č. 100/1988 Sb. v celkové výši 2 444 Kčs měsíčně.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatelka namítala, že Úřad důchodového zabezpečení nebral v úvahu, že k úmrtí jejího manžela a otce dětí došlo v důsledku pracovního úrazu a žádala, aby odvolací soud rozhodl, že jeho smrtelný úraz je úrazem pracovním, a aby po zrušení napadeného rozhodnutí uložil uvedenému orgánu vydat tomu odpovídající nové rozhodnutí.

Krajský soud v Brně rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil a vedle povinnosti zaplatit navrhovatelce na nákladech řízení částku 146 Kčs, uložil uvedenému orgánu sociálního zabezpečení vycházet v novém rozhodnutí z právního názoru, že manžel navrhovatelky a otec dětí M. L. utrpěl 1. 2. 1989 pracovní úraz. Dospěl totiž k závěru, že ke smrtelnému úrazu M. L. došlo při dopravní nehodě při jízdě služebním autem

z místa jeho bydliště v O. na pracoviště v Š., tedy při cestě do zaměstnání ve smyslu ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.

Úřad důchodového zabezpečení v odvolání namítal, že v řízení před soudem prvního stupně nebylo jednoznačně prokázáno, že by M. L. utrpěl 1. 2. 1989 pracovní úraz. Nebylo totiž dostatečně zjištěno, zda jeho návrat 31. 1. 1989 z pracoviště do místa bydliště v O. lze považovat za černou jízdu či nikoli. Zaměstnavatelská organizace uvedla, že šlo o černou jízdu, neboť M. L. nesplnil písemně daný pokyn ke směru jízdy a jel se služebním autem v místech, která neměl určena, navíc s občanem, který není pracovníkem organizace; hodnotila proto jeho úraz jako nepracovní. Vzhledem k tomu, že trestní stíhání proti M. L. pro ublížení na zdraví vůči L. B. bylo vzhledem k úmrtí M. L. zastaveno, měl soud prvního stupně provést důslednější dokazování, aby byl náležitě zjištěn skutečný stav věci. Zejména měl být vyslechnut spolujezdec zemřelého L. B. o okolnostech, za kterých se jízda uskutečnila, a navrhovatelka o okolnostech, za kterých se její manžel M. L. vrátil 31. 1. 1989 domů. Teprve po naznačeném doplnění dokazování by spolu s hodnocením již uskutečněných svědeckých výpovědí svědků L. S. a J. G. bylo možné posoudit, zda trasa cesty M. L. do místa bydliště byla černou jízdou či nikoli a pak následovně i to, zda jízdu služebním autem z O. do Z. lze považovat za cestu do zaměstnání, za které došlo ke smrtelnému pracovnímu úrazu, pro účely důchodového zabezpečení. S ohledem k výše uvedenému navrhoval bývalý Úřad důchodového zabezpečení zrušení napadeného usnesení a vrácení věci soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Navrhovatelka ve vyjádření k odvolání pokládala rozhodnutí soudu prvního stupně za věcně správné a odpovídající skutečnému stavu věci i zákonu. Navrhované doplnění dokazování považovala za zbytečné.

Nejvyšší soud České republiky svým usnesením zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Povinností soudu v občanském soudním řízení je dbát o to, aby skutečný

stav věci byl zjištěn co nejúplněji. Soud prvního stupně tuto základní povinnost v této věci nesplnil a vydal své rozhodnutí na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu.

Nedostatečně objasněna zůstala především otázka, proč se M. L. vrátil služebním autem po ukončení práce v Š. do svého bydliště 154 km vzdáleného, přestože se s jeho nadřízeným L. S. dohodli, že po skončení práce v Š. si zabezpečí ubytování na trase do Z. a provede následující den opravu v místě trvalého pracoviště. Tomu odpovídají též údaje v žádance o přepravu. Tuto skutečnost bude třeba hodnotit ovšem v souvislosti se zvyklostmi, za kterých ke služebním cestám konaným autem na tomto pracovišti docházelo, zejména pokud jde o návraty do bydliště při vzdálenostech pracoviště od místa bydliště do 70 km, popřípadě při větších vzdálenostech. V tomto ohledu může přispět ke zjištění skutečného stavu věci také výslech navrhovatelky o okolnostech, za kterých k návratu jejího manžela 31. 1. 1989 domů došlo, jakož i výslech svědka L. G. o okolnostech, za kterých došlo k domluvě a uskutečnění jeho cesty s M. L. ve služebním autě jeho zaměstnavatelské organizace. Objasnit bude třeba též i trasu cesty z O. do Š., během níž měl L. B. údajně shánět stavební materiál, a to především v tom směru, zda se takto neodchýlil od trasy obvyklé k vykonání jízdy autem z O. do Š. V této souvislosti bude nutné se zabývat též údajem svědka J. M., že se při služebních cestách konaných společně s M. L. měli dostávat do místa určení po hlavních silnicích. K dopravní nehodě 1. 2. 1989 v obci B. totiž došlo na křižovatce silnic III. třídy, když M. L. při jízdě po vedlejší silnici nerespektoval dopravní značku „Stůj, dej přednost v jízdě“ a zavinil tak srážku s nákladním autem jedoucím po hlavní silnici. Z hlediska hodnocení případné možnosti získání noclehu M. L. na trase O. – L. bude se třeba zabývat též údajem v jízdním příkazu, ve kterém není zejména záznam o tom, že by M. L. na cestě z O. někde zastavoval.

Teprve po takto doplněném dokazování, popřípadě provedení dalších důkazů (ukáže-li se toho potřeba) a po jeho zhodnocení spolu s dosud vykonanými důkazy, bude možné učinit spolehlivý závěr o tom, zda M. L. utrpěl 1. 2. 1989 při zmíněné autonehodě smrtelný úraz při černé jízdě anebo na cestě do zaměstnání [§ 19 odst. 2 písm. a zákona č. 100/1988 Sb.] a zda tedy rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o přiznání vdov-

ského důchodu návrhatele a sirotčích důchodů jejím nezletilým dětem odpovídá ustanovením § 45 a § 49 zákona č. 100/1988 Sb. anebo zda k těmto důchodům náleží zvýšení podle ustanovení § 29 odst. 1, písm. b) a § 30 odst. 7 zákona č. 100/1988 Sb.

Z uvedených důvodů bylo usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst. 1, písm. a) o.s.ř. zrušeno a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Po doplnění dokazování v naznačeném směru soud prvního stupně o věci znovu rozhodne a rozhodne také o náhradě nákladů odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 a § 244 odst. 1 o.s.ř.).

Č. 8

Před povolením zápisu do obchodního rejstříku (dříve do podnikového rejstříku) se musí soud zabývat i tím, zda u zakladatele státního podniku jsou splněny zákonné předpoklady k tomu, aby mohl tímto zakladatelem být (např. zda jde o ústřední orgán státní správy, který je oprávněn být zakladatelem státního podniku).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 25. 9. 1991, 7 Cz 22/91)

Návrhem podaným dne 29. 6. 1990 u obvodního soudu pro Prahu 1 požádala Československá televize Praha o zápis státního podniku TV S. do podnikového rejstříku. V návrhu uvedla, že státní podnik TV S. byl založen zakládací listinou vydanou ústředním ředitelem Československé televize 27. 6. 1990 pod č. j. 295/90. Předmětem činnosti tohoto státního podniku je podle zakládací listiny vydavatelská a nakladatelská činnost, obchodní a odbytová činnost, propagační a inzertní činnost a zahraničně obchodní činnost. Vedle zakládací listiny návrhové předložil delimitační dohodu z 26. 6. 1990, podpisové vzory statutárních orgánů a doklad o přidělení identifikačního čísla.

Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením povolil v podnikovém rejstříku, oddíl Ps, vložka 51, zápis státního podniku TV S. se sídlem v P. Jako předmět činnosti byla zapsána a) vydavatelská a nakladatelská činnost, b) obchodní a odbytová činnost a c) propagační a inzertní činnost. Rejstří-

kový soud současně zamítl návrh na zápis zahraničně obchodní činnosti. Své rozhodnutí rejstříkový soud odůvodnil závěrem, že jsou splněny všechny předpoklady vyžadované právními předpisy k provedení zápisu. Zamítnutí návrhu na zápis zahraničně obchodní činnosti rejstříkový soud odůvodnil tím, že návrhové nepředložil souhlas federálního ministerstva zahraničního obchodu, který je nutný k provozování zahraničně obchodní činnosti.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor České republiky, tak, že uvedeným usnesením soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 112 odst. 2 dříve platného hospodářského zákoníku (zákona č. 109/1964 Sb. ve znění se změnami a doplňky vyhlášeném pod č. 80/1989 Sb. a ve znění zákona č. 103/1990 Sb.) byl rejstříkový soud povinen zkoumat, zda jsou splněny předpoklady k provedení zápisu vyžadované právními předpisy, zda předmět činnosti nebo jeho změny jsou ve shodě s oprávněním, schváleným nebo vydaným příslušným orgánem, a zda byl udělen též souhlas, je-li nutný podle zvláštních předpisů.

Československá televize Praha jako návrhové zápisu státního podniku TV S. do podnikového rejstříku v návrhu na zápis uvedla, že státní podnik byl založen zakládací listinou vydanou ústředním ředitelem Československé televize dne 27. 6. 1990.

Z ustanovení § 12 odst. 1 zákona č. 111/1990 Sb., o státním podniku (v jeho tehdy platném znění), vyplývalo, že státní podnik vznikl na základě rozhodnutí zakladatele dnem zápisu do podnikového rejstříku. Zakladatelem státního podniku byl ústřední orgán státní správy nebo národní výbor (§ 4 odst. 1 citovaného zákona).

Rejstříkový soud byl tedy povinen zkoumat nejen to, zda návrhové k návrhu připojil listiny uvedené v ustanovení § 12 odst. 2 písm. a) a b) zákona o státním podniku, formálně osvědčující založení státního podniku, ale i způsobilost návrhové být zakladatelem státního podniku.

Vzhledem k tomu se měl rejstříkový soud zabývat zvláště otázkou, zda Československá televize je ústředním orgánem státní správy.

Podle článku 83 ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci (ve znění pozdějších předpisů), platného v době rozhodování rejstříkového soudu, byly ústředními orgány státní správy federace jednak federální ministerstva, jednak další federální orgány státní správy, které se zřizují zákony Federálního shromáždění. Stejně jako ministerstva byly i tyto další federální ústřední orgány oprávněny na základě zákonů Federálního shromáždění a v jejich mezích vydávat obecně závazné právní předpisy, pokud k tomu byly zákonem zmocněny (čl. 80 ústavního zákona o československé federaci).

Právní postavení Československé televize bylo určeno ustanovením § 5 odst. 1 zákona č. 18/1964 Sb., o Československé televizi (ve znění zákonného opatření předsednictva Národního shromáždění č. 1/1967 Sb.). Ze zmíněného zákonného ustanovení vyplývá, že Československá televize byla samostatnou ústřední organizací s celostátní působností.

Je tedy zřejmé, že Československá televize byla zřízena zákonem jako ústřední organizace s celostátní působností a nikoliv jako ústřední orgán státní správy, oprávněný vydávat obecně závazné právní předpisy. Postavení ústředního orgánu státní správy jí v době rozhodování rejstříkového soudu nepřiznával ani tehdy platný ústavní zákon č. 126/1970 Sb., o opatřeních v soustavě federálních ústředních orgánů, v jejichž čele stál člen vlády, ani jiný zákon Federálního shromáždění.

Protože obvodní soud pro Prahu 1 v dané věci rozhodl o povolení zápisu státního podniku TV S. do podnikového rejstříku, aniž náležitě zkoumal, zda uvedený státní podnik byl založen k tomu oprávněným zakladatelem, porušil svým usnesením zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 153 odst. 1 o.s.ř. a § 112 odst. 2 hospodářského zákoníku (zákona č. 109/1964 Sb. ve znění vyhlášeném pod č. 80/1989 Sb. a ve znění zákona č. 103/1990 Sb.) v souvislosti s ustanovením § 4 odst. 1 zákona č. 111/1990 Sb. v jeho tehdy platném znění.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno, uvedené usnesení obvodního soudu pro Prahu 1 bylo zrušeno a věc byla vrácena uvedenému soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 9

Do podnikového rejstříku nebylo možné zapsat zemědělské družstvo, které vzniklo rozdělením původního zemědělského družstva, nedošlo-li k přijetí usnesení členské schůze rozdělovaného družstva o způsobu rozdělení členské základny majetku družstva a jeho závazků.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 25. 9. 1991, 7 Cz 24/91)

Zemědělské družstvo D. podalo návrh, aby bylo zapsáno do podnikového rejstříku, vedeného u městského soudu v B. V uvedeném návrhu se poukazovalo na písemnou žádost 136 členů družstva, kteří požádali 16. 8. 1990 členskou schůzi předchozího sloučeného družstva o rozdělení podle ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 162/1990 Sb. ke dni 1. 1. 1991. Zemědělské družstvo D. vzniklo usnesením ustavující členské schůze 27. 9. 1990, jak se uvádělo v návrhu na zápis do rejstříku.

Městský soud v Brně usnesením rozhodl, že v podnikovém rejstříku, oddíl Dz, vložka 2204 soud povoluje zápis Zemědělského družstva D. Podle výroku citovaného usnesení bylo družstvo zřízeno usnesením ustavující členské schůze družstva, konané 27. 9. 1990 (§ 3 a § 9 zákona č. 162/1990 Sb.), a po projednání na členské schůzi družstva, konané dne 31. srpna 1990.

Proti tomuto usnesení podal generální prokurátor České republiky stížnost pro porušení zákona, v níž dovozoval, že soud svým usnesením porušil zákon v ustanoveních § 112 odst. 1, 2 hospodářského zákoníku a § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 153 odst. 1 o.s.ř. v souvislosti s ustanoveními § 9 odst. 1 a 3 zákona č. 162/1990 Sb. Porušení vyjmenovaných zákonných ustanovení spatřovala stížnost pro porušení zákona v tom, že rejstříkový soud se nezabýval existencí usnesení členské schůze rozdělovaného družstva o způsobu rozdělení jeho majetku a závazků a toto usnesení si nevyžádal. Jestliže k takovému usnesení členské schůze rozdělovaného družstva nedošlo, nemůže rejstříkový soud nástupnické družstvo zapsat do podnikového rejstříku.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že uvedeným usnesením soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 162/1990 Sb., o zemědělském družstevnictví (v tehdy platném znění) členská schůze rozdělovacího družstva měla určit jak se družstvo rozdělí a jak se rozdělí jeho majetek i závazky.

Z ustanovení § 9 odst. 2 zákona plynulo, že družstvo se rozdělilo i tehdy, požádá-li o to menšina jeho členů, kteří mají zájem vytvořit družstvo podle tohoto zákona.

Rozdělované družstvo zaniká a jeho majetek a závazky přecházejí na nová družstva dnem, ke kterému bylo zapsáno do podnikového rejstříku, a to v rozsahu určeném členskou schůzí rozdělovaného družstva (§ 9 odst. 3 zákona).

Ustanovení § 112 odst. 2 hospodářského zákoníku (zákona č. 109/1964 Sb., ve znění vyhlášeném pod č. 80/1989 Sb. a ve znění zákona č. 103/1990 Sb.) ukládalo rejstříkovému soudu povinnost zkoumat kromě jiného i to, zda jsou splněny předpoklady k provedení zápisu vyžadované právními předpisy.

Jesliže dochází k rozdělení zemědělského družstva (a o takový případ šlo v posuzované věci) je vzhledem k ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 162/1990 Sb. na členské schůzi rozdělovaného družstva, aby určila, jak se družstvo rozdělí a jak se rozdělí jeho majetek i závazky. K rozdělení družstva dojde (jak vyplývá z ustanovení § 9 odst. 2 zákona č. 162/1990 Sb.) i tehdy, požádá-li o rozdělení družstva menšina jeho členů, kteří mají zájem vytvořit družstvo podle tohoto zákona.

Z ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 162/1990 Sb. je zřejmé, že při rozdělení zaniká rozdělované družstvo a dochází k přechodu majetku i závazků tohoto rozdělovaného družstva na nová družstva. Uvedený přechod majetku a závazků nastal dnem, ke kterému jsou nová družstva zapsána do podnikového rejstříku. Rozsah majetku a závazků přecházejících takto na

jednotlivá nová družstva je (podle výslovného ustanovení § 9 odst. 3 téhož zákona) určen členskou schůzí rozdělovaného družstva.

Při rozdělení družstva není vždy zapotřebí usnesení členské schůze rozdělovaného družstva o jeho rozdělení ve smyslu ustanovení § 15 odst. 4 písm. e) zákona č. 162/1990 Sb., neboť vzhledem k ustanovení § 9 odst. 2 téhož zákona se družstvo rozdělí i tehdy, požádá-li o to menšina jeho členů. Je však vyloučeno, aby rozdělované družstvo zaniklo a do podnikového rejstříku byla zapsána nová družstva, aniž by se členská schůze rozdělovaného družstva usnesla o způsobu rozdělení majetku a závazků rozdělovaného družstva (popřípadě k rozdělení jeho majetku a závazků došlo jiným platným způsobem, který takové usnesení členské schůze rozdělovaného družstva nahrazuje). Opačnému postupu brání výslovné ustanovení § 9 odst. 3, první věta, zákona č. 162/1990 Sb.

Rejstříkový soud byl proto při posuzování návrhu na zápis nového družstva do podnikového rejstříku povinen zkoumat nejen to, zda jsou splněny předpoklady vyplývající z ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 162/1990 Sb., ale také zda existuje usnesení členské schůze rozdělovaného družstva o způsobu rozdělení jeho majetku a závazků. Pokud takové usnesení členské schůze rozdělovaného družstva neexistuje (a k rozdělení majetku a závazků družstva nedošlo ani jiným, právním řádem aprobovaným způsobem, který takové usnesení členské schůze rozdělovaného družstva nahrazovalo), nemohl rejstříkový soud nové družstvo do podnikového rejstříku zapsat. Zapsáním družstva do podnikového rejstříku by rejstříkový soud v takovém případě porušil ustanovení § 9 odst. 3, první věta, zákona č. 162/1990 Sb.

Uvedené závěry jsou vzhledem k povaze posuzované právní věci činěny pouze ve vztahu k rozdělení zemědělského družstva na základě ustanovení § 9 zákona č. 162/1990 Sb. Předmětem tohoto rozhodnutí tedy není otázka případné možnosti oddělení nebo vyčlenění části zemědělského družstva.

Protože soud se v projednávané věci otázkou existence usnesení členské schůze rozdělovaného družstva o způsobu rozdělení jeho majetku a závazků blíže nezabýval a v důsledku toho nezjistil skutečný stav věci v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o návrhu na povolení zápisu zemědělského družstva do podnikového rejstříku, porušil svým usnesením zákon

v ustanoveních § 112 odst. 1, 2 dříve platného zákona č. 109/1964 Sb. (hospodářského zákoníku) ve znění vyhlášeném pod č. 80/1989 Sb. a ve znění zákona č. 103/1990 Sb. a § 6, § 120 odst. 1, § 132 a § 153 odst. 1 o.s.ř. v souvislosti s ustanoveními § 9 odst. 1 a 3 zákona č. 162/1990 Sb.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno, uvedené usnesení městského soudu v Brně bylo zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 10

Před rozhodnutím o zápisu do obchodního rejstříku (dříve do podnikového rejstříku) týkajícím se změny zakladatele státního podniku, k níž došlo podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, musí mít rejstříkový soud doloženo, zda došlo k uzavření dohody o přenesení funkce zakladatele (§ 67 odst. 2, věta druhá, zákona č. 367/1990 Sb.).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 30. 1. 1992, 7 Cz 40/91)

Okresní soud v Hradci Králové rozhodl usnesením na návrh bývalého okresního národního výboru v R., že v podnikovém rejstříku se povoluje zápis státního podniku P. a č. v R. Ve výrokové části tohoto usnesení bylo současně uvedeno, že zakladatelem jmenovaného státního podniku je bývalý okresní národní výbor v R.

Dalším usnesením povolil uvedený soud prvního stupně v tomtéž rejstříku zápis o změně v zakládací listině. Podle tohoto zápisu, okresní úřad v R. v přechodném období (nejpozději do 31. 12. 1992) vykonával funkci zakladatele státního podniku P. a č. v R.

Na návrh podaný Městským úřadem v R. okresní soud v Rychnově nad Kněžnou dalším usnesením povolil v uvedeném rejstříku zápis, že podle usnesení zastupitelstva v R. z 25. 3. 1991 je uvedený městský úřad zakladatelem státního podniku P. a č. v R. Rejstříkový soud současně rozhodl o výmazu dosavadního ředitele uvedeného státního podniku a o zápisu nového ředitele.

Proti tomuto usnesení soudu prvního stupně podal generální prokurátor

České republiky stížnost pro porušení zákona, v níž rejstříkovému soudu vytýkal, že navrhovaný zápis povolil, aniž se náležitě zabýval tím, zda na Městský úřad v R. byla v souladu se zákonem přenesena funkce zakladatele státního P. a č. v R., a s tím související právo jmenovat ředitele tohoto státního podniku.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že uvedeným usnesením soudu prvního stupně (o zápisu podle usnesení zastupitelstva v R.) byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud České republiky se zřetelem k ustanovením čl. III., bod 1. písm. b) zákona č. 519/1991 Sb. projednal stížnost pro porušení zákona podle ustanovení zákona č. 99/1963 Sb. (občanského soudního řádu ve znění platném do 31. 12. 1991).

Rozsahem a důvody podané stížnosti pro porušení zákona byl Nejvyšší soud České republiky vázán.

V řízení o povolení zápisu do rejstříku byl rejstříkový soud povinen kromě jiného zkoumat, zda jsou splněny předpoklady k provedení zápisu vyžadované právními předpisy.

Z návrhu Městského úřadu v R. vyplývalo, že zastupitelstvo rozhodlo dne 25. 3. 1991 o tom, že s platností od 31. 3. 1991 dochází k přenesení zakladatelství státního podniku P. a č. v R. na Městský úřad v R. V návrhu byl učiněn odkaz na ustanovení § 67 odst. 2 zákona č. 367/1990 Sb., o obcích.

Uváděné ustanovení zákona o obcích přeneslo funkci zakladatele státních podniků (kterou do počátku účinnosti tohoto zákona vykonávaly bývalé okresní a krajské národní výbory) a jejich pravomoc zřizovat, řídit a zrušovat organizace a zařízení na dobu nejdéle do 31. 12. 1992 na okresní úřady v okresech, v nichž státní podniky, organizace a zařízení mají své sídlo. Zmíněné ustanovení současně připustilo možnost, aby funkce zakladatele těchto státních podniků a výše uvedená pravomoc byla na základě dohody uzavřené mezi okresním úřadem a obecním zastupitelstvem přenesena na obec, v níž tyto státní podniky, organizace a zařízení mají své sídlo.

K přenesení funkce zakladatele podle zákona musilo dojít vždy v těch případech, kdy o to obecní zastupitelstvo požádalo.

Z uvedeného vyplývá, že před rozhodnutím o návrhu na zápis změny zakladatele státního podniku P. a č. v R. a na výmaz dosavadního ředitele a zápis nového ředitele tohoto státního podniku byl rejstříkový soud povinen zkoumat, zda mezi Okresním úřadem v R. a zastupitelstvem v R. byla uzavřena dohoda o přenesení funkce zakladatele uvedeného státního podniku.

Protože soud prvního stupně v projednávané věci tyto skutečnosti nezkoumal a o návrhu rozhodl na základě nedostatečně zjištěného skutečného stavu věci, porušil svým usnesením zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o.s.ř. v souvislosti s ustanovením § 67 odst. 2 zákona č. 367/1990 Sb. a s ustanovením § 19 odst. 1 zákona č. 111/1990 Sb.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno, napadené usnesení soudu prvního stupně zrušeno a věc byla vrácena uvedenému soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Č. 11

Za pokračování přípravy dítěte na budoucí povolání lze, s přihlédnutím k nedostatku vhodných pracovních příležitostí pro absolventy škol, považovat i dvouleté pomaturitní studium, jehož ukončení umožní absolventu najít si zaměstnání i v jiném oboru, než na který byla příprava dítěte dosud zaměřena.

(Rozsudek krajského soudu v Českých Budějovicích z 31. 1. 1992, 7 Co 74/92)

Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem zamítl návrh navrhovatelky, aby jí odpůrce přispíval na výživu jako zletilé dceři částkou 900 Kčs měsíčně počínaje dnem 3. 9. 1991. O nákladech řízení soud rozhodl tak, že odpůrci se jejich náhrada nepřiznává. Podle názoru soudu prvního stupně navrhovatelka jako zletilá dcera odpůrce je schopna již sama se živit, neboť získala středoškolské vzdělání na střední průmyslové

škole. Současné studium navrhovatelky opět na střední škole (dvouleté pomaturitní studium na střední zdravotnické škole) nevede ani ke zvýšení její kvalifikace, ale pouze k získání stejné kvalifikace v jiném oboru.

Proti rozsudku se odvolala navrhovatelka. Připomínala, že po ukončení střední průmyslové školy, obor silnoproudé elektrotechniky, nenašla žádné pracovní uplatnění, a proto nastoupila jako sanitářka v nemocnici, protože chtěla jednak ekonomicky odbřemenit matce, která má ještě dvě další děti, jednak nechtěla se již nyní zařazovat mezi nezaměstnané. Protože se přesvědčila o možnosti uplatnění ve zdravotnictví, začala na doporučení vrchní sestry současné studium. Teprve skončením tohoto studia bude se moci opravdu sama živit, zatímco ukončení dřívějšího středoškolského vzdělání jí takovou možnost nedalo. Domáhá se toho, aby jí soud přiznal výživné ve výši 900 Kčs měsíčně od 3. 9. 1991.

Krajský soud v Českých Budějovicích svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že výživné určil částkou 700 Kčs měsíčně, návrh na stanovení výživného o 200 Kčs vyššího zamítl, stanovil, jakým způsobem má být uhrazen nedoplatek výživného za dobu od 3. 9. 1991 a vyslovil, že navrhovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení a soudů obou stupňů.

Z odůvodnění:

Odvolační soud doplnil řízení vyžádáním zpráv zaměstnavatelů obou rodičů navrhovatelky, ze kterých zjistil, že odpůrce (otec navrhovatelky) dosahuje průměrného měsíčního čistého příjmu 4 882 Kčs a matka navrhovatelky dosahuje čistého průměrného měsíčního příjmu 3 822 Kčs. Z vyžádaného spisu sp. zn. P 10/90 okresního soudu v Českých Budějovicích dále odvolací soud zjistil, že podle rozsudku uvedeného soudu z 2. 10. 1991, č.j. P 10/90-12, ve spojení s rozsudkem krajského soudu v Českých Budějovicích ze 17. 12. 1991, sp. zn. 7 Co 1494/91, je odpůrce povinen platit výživné ještě na nezletilou Janu částkou 550 Kčs měsíčně a na nezletilou Jitku částkou 500 Kčs měsíčně. Při této úpravě výživného na obě nezletilé děti (sourozence navrhovatelky) vycházel soud z toho, že odpůrce má vyživovací povinnost

i k navrhovatelce, která sice již nabyla zletilosti, ale stále se připravuje na budoucí povolání.

Po takto doplněném řízení dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání je důvodné.

V daném případě jde o to, zda zletilá navrhovatelka je schopna se sama živit (§ 85 odst. 1 zák. o rod.). Tato schopnost není vázána na dosažení určité věkové hranice a je závislá na tom, kdy se dítě stane způsobilým hradit své odůvodněné potřeby z odměny za svou práci. V takové situaci však navrhovatelka není, neboť pokračuje v přípravě na budoucí povolání studiem na střední škole. Protože však navrhovatelka absolvovala střední průmyslovou školu s maturitou, kterou ukončila v polovině roku 1991, a v současné době pokračuje ve studiu střední školy zdravotnické, je třeba zvážit, zda tato doba dalšího studia je společensky odůvodněna. Lze souhlasit s tím, že zásadně vyživovací povinnost rodičů k dítěti již netrvá tehdy, jestliže dítě, které skončilo přípravu pro budoucí povolání, rozhodne se pro přípravu v jiném oboru, a jestliže tato další příprava nenavazuje na předchozí a není zvyšováním již dosažené kvalifikace. I kdyby se změnil zájem a zaměření dítěte, nemělo by to zásadně mít vliv na další trvání vyživovací povinnosti.

Nelze přehlédnout ovšem současnou situaci v zaměstnanosti občanů. Je obecně známo, že určitý počet těchto absolventů škol nemůže v současné době získat zaměstnání odpovídající jejich kvalifikaci, a to ani prostřednictvím úřadu práce. To potvrzoval tento orgán ve svém sdělení pro okresní soud i ohledně navrhovatelky, pokud by se sama na tento orgán obrátila o zprostředkování zaměstnání. Jestliže navrhovatelka sama zvolila při nedostatku vhodných pracovních příležitostí pro absolventy škol nejprve cestu, kdy si sama hledala zaměstnání (sanitářky), a posléze se rozhodla pro další středoškolská studia v jiném oboru, po jehož absolvování se jí jeví nově získané vzdělání jako perspektivnější z hlediska pracovního uplatnění, pak je to situace, kterou nelze navrhovatelce klást k tíži, protože sama tento stav nevyvolala, a která nesvědčí ani o nějakém záměru vyhýbat se zaměstnání. Zvolení dvouletého pomaturitního studia, třebaže v jiném oboru, je za této situace řešením, jež je společensky odůvodněno a které volí celá řada jiných občanů, ocitajících se v obdobné situaci jako navrhovatelka.

Proto v těchto případech může vyživovací povinnost rodičů k dítěti trvat i pro další dobu. Podle názoru odvolacího soudu jsou tedy důvody k tomu, aby v daném případě bylo studium navrhovatelky považováno za společensky odůvodněné a za pokračování její další přípravy na budoucí povolání. Ostatně obdobně hodnotí takové studium i předpisy o poskytování přídatků na děti, které jsou v těchto případech na děti dále poskytovány.

Jde tedy o případ, kdy vyživovací povinnost rodičů k navrhovatelce trvá. Tuto povinnost mají oba rodiče, a to podle svých schopností a možností. Odůvodněné potřeby navrhovatelky reprezentují nejen náklady na stravování, ošacování a další potřeby studentky ve stáří 19 let, ale v daném případě i školné, které platí částkou 980 Kčs. Možnosti a schopnosti rodičů jsou vyjádřeny především jejich výdělků a tím, že oba mají ještě vyživovací povinnost k dalším dvěma dětem. Přiměřeným výživným odpovídajícím uvedeným hlediskům (§ 96 odst. 1 zák. o rod.) je částka 700 Kčs. V převyšující části návrhu byl návrh ohledně 200 Kčs zamítnut, neboť poměrnou část potřeb navrhovatelky musí krýt i její matka. Počátek plnění této vyživovací povinnosti byl stanoven ke dni zahájení soudního řízení, tedy ke dni 3. 9. 1991 (§ 98 odst. 1 zák. o rod.). Současně bylo třeba vyčíslit i nedoplatek dlužného výživného, neboť odpůrce navrhovatelce ničím nepřispěl. Nedoplatek činí 3 500 Kčs (září, říjen, listopad, prosinec 1991 a leden 1992 po 700 Kčs) a vzhledem k jeho výši povolil soud odpůrci možnost splátek, jejichž výši a podmínky splatnosti současně stanovil.

I když byla navrhovatelka převážně úspěšná, nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť se jejich náhrady vzdala.

Č. 12

Navrhne-li pracovník organizaci (zaměstnavateli) skončení pracovního poměru dohodou s výslovně požadovaným uvedením toho, že tento pracovní poměr končí v důsledku organizačních změn v organizaci, potom dojde ke skončení pracovního poměru přijetím tohoto návrhu na dohodu, i když v písemném přijetí návrhu nebyl tento údaj výslovně uveden, pokud z obsahu přijetí nevyplývalo, že organizace požaduje změnu návrhu.

(Rozsudek krajského soudu v Ústí nad Labem z 23. 5. 1991, 11 Co 225/91)

O k r e s n í s o u d v D ě č í n ě rozsudkem vyhověl žalobě žalobkyně a rozhodl, že dohoda o skončení pracovního poměru žalobkyně u žalovaného k 30. 11. 1990 se doplňuje tak, že důvodem skončení pracovního poměru jsou organizační změny. Dále vyslovil, že účastníci nemají právo na náhradu nákladů soudního řízení.

V podaném odvolání proti tomuto rozsudku žalovaný orgán vytýkal nesprávné právní posouzení věci. Připouštěl, že dopisem z 30. 8. 1990 bylo žalobkyni sděleno, že podle ustanovení § 11 vyhlášky č. 195/1989 Sb. jí bude k 30. 11. 1990 dána výpověď z pracovního poměru nebo s ní uzavřena dohoda o skončení pracovního poměru. Současně ale byla v tomto dopise upozorněna, že pokud by v průběhu tříměsíční oznamovací lhůty došlo k upřesnění budoucího uspořádání orgánů místní státní správy, bude bezprostředně informována o možnosti dalšího setrvání v organizaci. Pokud žalobkyně podáním ze 7. 11. 1990 navrhla skončení pracovního poměru dohodou k 30. 11. 1990 a žalovaný přípisem z 9. 11. 1990 s tím vyjádřil souhlas, došlo tím ke skončení pracovního poměru dohodou ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 a § 244 odst. 1, 4 zák. práce, aniž by součástí této dohody bylo uvedení konkrétního důvodu skončení pracovního poměru. Došlo tu k dohodě o skončení pracovního poměru s žalobkyní ještě dříve, než jí byla ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky č. 195/1989 Sb. dána výpověď nebo s ní uzavřena dohoda o rozvázání pracovního poměru. Proto žalovaný nepovažoval za nutné uvádět do dohody o skončení pracovního poměru, sjednané z podnětu žalobkyně, důvod rozvázání pracovního poměru, když navíc žalobkyně 9. 11. 1990 písemný souhlas žalovaného s navrhovanou dohodou převzala a nepožadovala v ní provedení změn a od uzavřené dohody ve smyslu ustanovení § 244 odst. 4 zák. práce neodstoupila. V době uzavírání dohody nevznikla ještě situace předpokládaná ustanovením § 11 vyhlášky č. 195/1989 Sb. a k jejímu uzavření došlo pouze ve smyslu ustanovení § 43 odst. 1 zák. práce. Ostatně žalovaný byl schopen a ochoten zaměstnat žalobkyni i po případné organizační změně tak, aby nebyla krácena na svém příjmu. To vyplývá i z písemného vyjádření

z 20. 2. 1991 Z těchto důvodů proto navrhoval změnu rozsudku soudu prvního stupně v tom smyslu, že se žaloba žalobkyně zamítá.

K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem svým rozsudkem potvrdil uvedený rozsudek prvního stupně v tom znění, že soud zjišťuje, že pracovní poměr žalobkyně u žalovaného skončil dohodou 30. 11. 1990 z důvodů organizačních změn. Odvolací soud dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Z o d ů v o d ě n í :

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně pracovala u žalovaného jako vedoucí plánovacího odboru a přípisem z 30. 11. 1990 jí bylo s odkazem na ustanovení § 11 vyhlášky č. 195/1989 Sb. oznámeno, že vzhledem k organizačním změnám jí bude dána k 30. 11. 1990 výpověď nebo s ní uzavřena dohoda o skončení pracovního poměru. Na to žalobkyně podáním ze 7. 11. 1990 sdělila žalovanému, že žádá o skončení pracovního poměru dohodou k 30. 11. 1990. Poukázala zároveň na to, že ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky č. 195/1989 Sb. je třeba v dohodě uvést důvod rozvázání pracovního poměru. Žalovaný přípisem z 9. 11. 1990 sdělil žalobkyni, že 7. 11. 1990 obdržel žádost žalobkyně o rozvázání pracovního poměru dohodou k 30. 11. 1990 a že s rozvázáním pracovního poměru podle ustanovení § 43 odst. 1 zák. práce souhlasí. Žalobkyně reagovala na tento přípis dopisem z 12. 11. 1990, v němž poukazovala na to, že souhlas žalovaného neobsahuje důvod skončení pracovního poměru dohodou, ačkoli ona výslovně požadovala, aby důvod byl v dohodě uveden; na to žalovaný reagoval 13. 11. 1990 sdělením, že uzavřená dohoda o skončení pracovního poměru s žalobkyní má charakter dohody o skončení pracovního poměru bez uvedení důvodu.

Z těchto zjištění soud prvního stupně dovodil, že žalobkyně v návrhu na skončení pracovního poměru dohodou výslovně žádala, aby v dohodě bylo uvedeno, že důvodem jsou organizační změny. Povinnost uvést v dohodě o rozvázání pracovního poměru důvody jeho skončení vyplývá z ustanovení § 43 zák. práce i z ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky č. 195/1989 Sb.

Žalovaný tento požadavek nesplnil, přičemž je zřejmé, že na dohodu přistoupil.

K tomu je třeba uvést, že si soud prvního stupně neujasněl dostatečně podstatu uplatněného návrhu a nezabýval se některými podstatnými okolnostmi. Především podle žalobního návrhu na zahájení řízení nedomáhala se žalobkyně doplnění dohody o skončení pracovního poměru o údaj, že k dohodě došlo z organizačních důvodů. Žalobu žalobkyně je třeba chápat tak, že se domáhala určení, že její pracovní poměr u žalovaného skončil k 30. 11. 1990 dohodou z důvodů organizačních změn. Jde tedy o žalobu o určení podle ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř., podle něhož návrhem na zahájení řízení lze uplatnit, aby bylo rozhodnuto o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. I když tedy v projednávané věci žalobkyně zdůrazňovala pouze chybějící důvod sjednané dohody o skončení pracovního poměru, bylo smyslem jejího podání vymezení nejen určité právní skutečnosti, ale právního vztahu, konkrétně tedy vyslovení, že její pracovní poměr skončil dohodou z důvodu organizačních změn. Existence právního zájmu na takovém určení je nesporná a spočívá v tom, že se způsobem skončení pracovního poměru navrhovatelky jsou spojeny určité majetkoprávní nároky vyplývající z ustanovení § 12 a násl. vyhlášky č. 195/1989 Sb.*).

Posouzení důvodnosti žaloby bylo závislé na tom, co bylo obsahem projevené vůle účastníků při jejich jednání směřujícím ke skončení pracovního poměru dohodou. Rozhodný je pak okamžik, kdy se tyto projevy vůle, směřující k zániku pracovního poměru, setkaly a nikoliv jejich dodatečný výklad. V tomto směru považuje odvolací soud za rozhodné, že žalobkyni se dostalo od žalovaného upozornění podle ustanovení § 11 odst. 1 vyhlášky č. 195/1989 Sb., kterým organizace plnila zákonnou ohlašovací povinnost, sledující zabezpečení pracovníků při organizačních změnách. Pokud žalobkyně po jeho obdržení sama navrhla, že skončí pracovní poměr dohodou, bylo podle ustanovení § 11 odst. 2 citované vyhlášky povinností žalovaného vyhovět jí, což žalovaný také učinil. Neobstojí tedy tvrzení o tom že požadavek žalobkyně byl předčasný, když zatím nebylo rozhod-

*) Tuto vyhlášku viz ve znění vyhlášky č. 312/1990 Sb. a ve znění zákona č. 1/1991 Sb.

nuto o organizačních změnách a o tom, zda se žalobkyně tyto změny dotknou. Podstatné je dále to, že žalobkyně výslovně ve své žádosti o skončení pracovního poměru dohodou na citované ustanovení odkázala a požadovala, aby v dohodě byly jako důvod skončení pracovního poměru uvedeny organizační změny. Pokud žalovaný tento návrh (žádost o rozvázání pracovního poměru) 9. 11. 1990 akceptoval – přistoupil na uvedenou dohodu – je třeba mít za to, že jej akceptoval v plném rozsahu, tedy včetně uvedeného důvodu skončení pracovního poměru, který v žádosti o skončení pracovního poměru dohodou žalobkyně výslovně uvedla. Pokud nebylo jeho úmyslem na dohodu za těchto okolností přistupovat, bylo třeba to výslovně uvést (srov. § 240 a § 244 odst. 5 zák. práce). Pouhý odkaz na ustanovení § 43 zák. práce k vyjádření odchýlného projevu vůle nestačil. V opačném případě by totiž nezbylo, než dospět k závěru, že k platnému rozvázání pracovního poměru vůbec nedošlo. Je totiž zřejmé, že projev vůle žalobkyně, směřující k ukončení pracovního poměru dohodou, byl reakcí na sdělení žalovaného, učiněné podle ustanovení § 11 odst. 1 vyhlášky č. 195/1989 Sb., a že žalobkyně jinak neměla na skončení pracovního poměru zájem.

Se zřetelem k tomuto posouzení bylo tedy žalobě žalobkyně soudem prvního stupně právem vyhověno. Její původní žalobní návrh nebyl však přesně formulován (nešlo o doplnění dohody, ale o určení, že pracovní poměr skončil). Proto byl rozsudek potvrzen ve znění odpovídajícím obsahu upravené žaloby žalobkyně (§ 219 o.s.ř.).

Výrok o nákladech odvolacího řízení je výrazem skutečností, že v řízení úspěšná žalobkyně náhradu nákladů odvolacího řízení neuplatňovala (§ 224 o.s.ř.).

Č. 13

Ustanovení § 241 odst. 1 o. s. ř. o tom, že dovolatel musí být zastoupen advokátem nebo komerčním právníkem, pokud nemá sám právnícké vzdělání, je ustanovením donucující povahy, jež nepřipouští výjimky.

Nedostatek tohoto zastoupení je nedostatkem bránícím v pokračování dovolacího řízení. Jestliže dovolatel přes výzvu a poučení ze strany dovolacího soudu uvedený nedostatek ve stanovené lhůtě neodstraní, bude dovo-

laci řízení usnesením dovolacího soudu zastaveno ve smyslu ustanovení § 243c o. s. ř. a ustanovení § 43 odst. 2 a § 104 odst. 1 o. s. ř.

(Usnesení bývalého Nejvyššího soudu ČSFR z 2. 11. 1992, Cdo 4/92)

V řízení o dovolání dovolatelky proti usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze 16. 12. 1991, sp. zn. 9 Co 344/91, byla dovolatelka upozorněna na potřebu jejího zastupování advokátem v dovolacím řízení (§ 241 odst. 1 občanského soudního řádu ve znění vyhlášeném pod č. 501/1992 Sbírky zákonů), a to nejprve 12. 3. 1992 u dožádaného okresního soudu v Chebu (sp. zn. Cd 77/92) a potom přípisem Nejvyššího soudu ČSFR z 20. 5. 1992, 5. 6. 1992, 14. 7. 1992 a z 8. 10. 1992. V posledně uváděném přípisu byla dovolatelka poučena, že po marném uplynutí lhůty (do 25. 10. 1992) k odstranění shora uvedeného nedostatku v jejím zastupování bude řízení o dovolání zastaveno. Avšak i tato lhůta uplynula bezvýsledně a dovolatelka nepředložila plnou moc, jíž by zmocňovala advokáta k zastoupení.

Podle ustanovení § 241 odst. 1 občanského soudního řádu (viz jeho vyhlášení se změnami a doplňky pod č. 501/1992 Sb.) dovolatel musí být zastoupen advokátem nebo komerčním právníkem, pokud nemá sám právnické vzdělání.

V daném případě nedostatek zastoupení dovolatelky advokátem v dovolacím řízení bránil věcnému projednání jejího dovolání, neboť citované ustanovení § 241 odst. 1 občanského soudního řádu je ustanovením donucující povahy, jež nepřipouští výjimky. Ve smyslu ustanovení § 243c občanského soudního řádu se proto Nejvyšší soud ČSFR postupem podle ustanovení § 43 odst. 1 o. s. ř. pokusil několikerými výzvami adresovanými dovolatelce odstranit uvedený nedostatek, bránci v pokračování v dovolacím řízení, ale dovolatelka zmíněný nedostatek (přes poučení o následcích, které to bude mít pro řízení o jejím dovolání) neodstranila. Nezbylo tedy než dovolací řízení zastavit ve smyslu ustanovení § 243c o. s. ř. a ustanovení § 43 odst. 2 o. s. ř.

Dovolatelka neměla se svým dovoláním úspěch a odpůrci v dovolacím řízení žádné náklady řízení nevznikly.

Věcný rejstřík

k rozhodnutím a stanoviskům ve věcech občanskoprávních a obchodních

- Dohoda o skončení pracovního poměru (navrhne-li pracovník organizaci /zaměstnavateli/ skončení pracovního poměru dohodou s výslovně požadovaným uvedením toho, že tento pracovní poměr končí v důsledku organizačních změn v organizaci, potom dojde ke skončení pracovního poměru přijetím tohoto návrhu na dohodu, i když v písemném přijetí návrhu nebyl tento údaj výslovně uveden, pokud z obsahu přijetí nevyplynulo, že organizace požaduje změnu návrhu) č. 12
- Důchod (samotné ohrožení nemocí z povolání není dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem a tedy ani důvodem pro poskytnutí invalidního důchodu nebo částečného invalidního důchodu. Tak je tomu i tehdy, byl-li pracovník převeden na jinou práci z důvodu ohrožení dvěma nemocemi z povolání) č. 5
- Obchodní rejstřík (před povolením zápisu do obchodního rejstříku /dříve do podnikového rejstříku/ se musí soud zabývat i tím, zda u zakladatele státního podniku jsou splněny zákonné předpoklady k tomu, aby mohl tímto zakladatelem být, tj. např. zda jde o ústřední orgán státní správy, který je oprávněn být zakladatelem státního podniku) č. 8
- Obchodní rejstřík (do podnikového rejstříku nebylo možné zapsat zemědělské družstvo, které vzniklo rozdělením původního zemědělského družstva, nedošlo-li k přijetí usnesení členské schůze původního zemědělského družstva o způsobu rozdělení členské základny majetku družstva a jeho závazků) č. 9
- Obchodní rejstřík (před rozhodnutím o zápisu do obchodního rejstříku /dříve do podnikového rejstříku/, týkajícím se změny zakladatele státního podniku, k níž došlo podle zákona č. 367/1990 Sb., o obcích, musí mít rejstříkový soud doloženo, zda došlo k uzavření dohody o přenesení funkce zakladatele ve smyslu ustanovení § 67 odst. 2, věta druhá, zákona č. 367/1990 Sb.) č. 10
- Platební rozkaz (jestliže navrhovatel požadoval v návrhu na vydání platebního rozkazu, aby platební povinnost dvou nebo více odpůrců byla jim uložena společně a nerozdílně, nemůže soud se odchýlit svým rozhodnutím od návrhu a bez dalšího postupu v součinnosti s navrhovatelem uložit odpůrcům, aby navrhovateli zaplatili požadovanou částku bez uvedení jejich podílu na celkové platební povinnosti, ale ani s uvedením těchto podílů) č. 2
- Přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů soudem (byl-li rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení odňat navrhovateli částečný invalidní důchod, nezvýšený pro následky pracovního úrazu, může soud, byl-li částečný invalidní důchod odňat neprávem, pouze zrušit toto rozhodnutí a uložit orgánu sociálního zabezpečení, aby nadále vyplácel navrhovateli částečný invalidní důchod bez zvýšení pro pracovní úraz. Soud tu nemůže uložit uvedenému orgánu, aby byl navrhovateli přiznán částečný invalidní důchod následkem pracovního úrazu, když o takové změně nebylo orgánem sociálního zabezpečení rozhodováno) č. 6
- Přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů soudem (také v řízení o přezkoumání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o vdovském důchodu a o sirotčím důchodu je třeba provádět potřebné dokazování o trase a souvisejících okolnostech služební cesty manžela navrhovatelky a otce jejich dětí, jde-li o doložení toho, zda jeho úraz a následná smrt byla následkem pracovního úrazu a zda tedy náleží zvýšení vdovského důchodu podle ustanovení § 28 odst. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Sb.) č. 7
- Výkon rozhodnutí (výkon rozhodnutím příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu nelze nařídit pro částky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu) č. 3

Vynálezy (rozsah ochrany vynálezu je určen vymezením jeho předmětu, přičemž technická podstata vynálezu je vyjádřena v té části definice vynálezu, která v jednom nebo několika bodech obsahuje podstatu vynálezu /znaky, bez nichž by se nedosáhlo účinku, který je účelem vynálezu/. Ta odlišuje řešení obsažené ve vynálezu od jiných řešení téhož technického problému. Uvedená část definice vynálezu je rozhodující pro rozsah ochrany vynálezu. Z ní je třeba vycházet i při posuzování toho, zda bylo využito předmětu vynálezu)

č. 4

Výživné dětí (za pokračování přípravy dítěte na budoucí povolání, lze s přihlédnutím k nedostatku vhodných pracovních příležitostí pro absolventy škol, považovat i dvouleté pomaturitní studium, jehož ukončení umožní absolventu najít si zaměstnání i v jiném oboru, než na který byla příprava dítěte dosud zaměřena)

č. 11

Zpětvzetí návrhu (žaloby) (jestliže navrhovatel vezme zpět návrh na zahájení řízení v době od vydání platebního rozkazu do skončení lhůty k podání odporu odpůrcem, aniž byl odpor podán, předloží soud prvního stupně věc odvolacímu soudu k postupu podle ustanovení § 208 o.s.ř., nejde-li o případ uvedený v ustanovení § 173 odst. 2 o.s.ř.)

č. 1

Zastoupení (ustanovení § 241 odst. 1 o.s.ř. o tom, že dovolatel musí být zastoupen advokátem nebo komerčním právníkem, pokud nemá sám právnícké vzdělání, je ustanovení donucující povahy, jež nepřipouští výjimky. Nedostatek tohoto zastoupení je nedostatkem bránícím v pokračování dovolacího řízení. Jestliže dovolatel přes výzvu a poučení ze strany dovolacího soudu uvedený nedostatek ve stanovené lhůtě neodstraní, bude dovolací řízení usnesením dovolacího soudu zastaveno ve smyslu ustanovení § 243c a o.s.ř. a ustanovení § 43 odst. 2 a § 104 odst. 1 o.s.ř.)

č. 13

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, dvojsešit 1-2/1993 (ročník XLV) z 26. 2. 1993. Vydává Nejvyšší soud. Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera. Adresa redakce: 140 00 Praha 4, nám. Hrdinů 1300, tel. 430 551. Tiskne: Naše vojsko, s. p., závod 1, 160 05 Praha 6-Liboc. Vlastina 23. Ročně vycházejí sešity 1-10 a sešit rejstříků. Cena sešitu 6 Kč (cena dvojsešitu 12 Kč), předplatné ročníku 1993 66 Kč.

Rozšiřuje PNS, a.s., informace podává a objednávky na předplatné přijímá každá administrace PNS, např. na adresách: 125 04 Praha 1, Politických vězňů 16, 125 03 Praha 4, Olšanská 7, 370 10 České Budějovice, Nemanická 16, 301 51 Plzeň, Modřínová 2, 401 01 Ústí nad Labem, pošt. příhr. 13, 532 05 Pardubice, Na hrádku 105, 661 85 Brno, Lidická 40, 701 25 Ostrava, Bohumínská 61. Objednávky do zahraničí vyřizuje PNS, administrace vývozu tisku, 125 05 Praha 1, V celnici 4.